

平成27年度言語研修
モンゴル語研修テキスト1

МОНГОЛ ХЭЛНИЙ ХАРИЛЦАН ЯРИА БА УНШЛАГА

モンゴル語会話・講読

Mongolian Conversation and Reader

橋 本 勝 著
M. オーガンバヤル

東京外国語大学
アジア・アフリカ言語文化研究所

2015

まえがき

モンゴル語は語順をはじめ言葉の構造が日本語によく似ていしますので日本人にとって比較的学びやすい言語といえるかも知れません。ただ発音の面ではかなり異なる点が多くあります。ネイティブの発音をよく聞き取り正しい発音を身につけるようにしてください。

多くの言語でそうですが、モンゴル語でも名詞と動詞が文の中で大きな役割を担っています。つまり文法的には名詞の格の使い方や動詞の活用が一つのポイントになります。また品詞の境界が曖昧なところがあります。たとえば日本語の「良さ」「良い」「良く」といったそれぞれの語はモンゴル語では **сайн**[サイン] という一つの語で言い表すことができます。つまり語の形だけでは名詞か、形容詞か、或いは副詞なのか必ずしも明確でない場合が少なくないのです。これもモンゴル語の一つの特徴です。

本書は「発音と文字」および第1課～第20課からなり会話、講読を一つにまとめ各課ごとに会話、テキスト（講読）、そこに現われる語句とその日本語訳そして内容の理解を確かめ、深めるため練習問題を加えています。基本的なモンゴル語の会話の運用力とともに読解力を身につけられるようM. オーガンバヤル氏（大阪大学言語文化研究科特任准教授）と相互に協議し準備したものです。各課に現われる語彙を習得しながら会話力をつけていくとともに文章の読解力を培われるよう切に願っています。

2015年6月3日

橋本 勝

(大阪外国語大学名誉教授)

目次

まえがき	i
文字と発音	1
1. アルファベット	
2. 母音	
3. 子音	
4. 母音調和	
5. アクセント	
第1課 知り合う (Танилцах)	11
第2課 教室、授業 (Анги, хичээл)	17
第3課 住居、住宅 (Байр, орон сууц)	23
第4課 仕事、職業 (Ажил, мэргэжил)	30
第5課 家族 (Гэр бүл)	36
第6課 国境、税関、銀行 (Хил, гааль, банк)	43
第7課 余暇、休暇 (Чөлөөт цаг, амралт)	50
第8課 旅行 (Аялал)	57
第9課 乗り物、運輸 (Унаа тээвэр)	64
第10課 ホテル (Зочид буудал)	70
第11課 店 (Дэлгүүр)	76
第12課 レストラン (Зоогийн газар)	83
第13課 郵便、通信 (Шуудан, холбоо)	89
第14課 理髪店、靴修理、ドライクリーニング (Үсчин, гутал засвар, хими цэвэрлэгээ)	95
第15課 天候、四季 (Цаг агаар, дөрвөн улирал)	101
第16課 劇、娯楽、図書館 (Жүжиг, үзвэр, номын сан)	107
第17課 病院、薬局 (Эмнэлэг, эмийн сан)	112
第18課 ウランバートル市 (Улаанбаатар хот)	118
第19課 地方 (Хөдөө)	124
第20課 ナーダム (祭典) (Наадам)	132
参考文献 (Ном зүй)	140

文字と発音

1. アルファベット

文字	名称	斜字体	発音	ローマ字転写
1. Aa	アー	<i>Aa</i>	[a]	a
2. Бб	ベー	<i>Бб</i>	[b]	b
3. Вв	ウェー	<i>Вв</i>	[w/β]	w
4. Гг	ゲー	<i>Гг</i>	[g/G]	g
5. Дд	デー	<i>Дд</i>	[d]	d
6. Ее	イエー	<i>Ее</i>	[je/jø]	ye
7. Ёё	ヨー	<i>Ёё</i>	[jɔ]	yo
8. Жж	ジエー	<i>Жж</i>	[dʒ]	j
9. Зз	ゼー	<i>Зз</i>	[dz]	z
10. Ии	イー	<i>Ии</i>	[i]	i
11. й	ハガス・イー	<i>й</i>	[j]	i
12. Кк	カー	<i>Кк</i>	[k]	k
13. Лл	エル	<i>Лл</i>	[l]	l
14. Мм	エム	<i>Мм</i>	[m]	m
15. Нн	エヌ	<i>Нн</i>	[n]	n
16. Оо	オー	<i>Оо</i>	[ɔ]	o
17. Ёө	ウー	<i>Өө</i>	[ə]	ö
18. Пп	ペー	<i>Пп</i>	[p]	p
19. Рр	エル	<i>Рр</i>	[r]	r

20.	Сс	エス	<i>Сс</i>	[s]	s
21.	Тт	テー	<i>Тт</i>	[t]	t
22.	Уу	オー	<i>Уу</i>	[o]	u
23.	Үү	ウー	<i>Үү</i>	[u]	ü
24.	Фф	フェ	<i>Фф</i>	[f]	f
25.	Хх	ヘー	<i>Хх</i>	[x]	kh
26.	Цц	ツエ	<i>Цц</i>	[ts]	ts
27.	Чч	チェ	<i>Чч</i>	[tʃ]	ch
28.	Шш	イシ	<i>Шш</i>	[ʃ]	sh
29.	Щщ	イシチェ	<i>Щщ</i>	[ʃtʃ]	shch
30.	Ъ	(硬音符)	<i>Ъ</i>		
31.	Ы	イー	<i>Ы</i>	[i:]	ii
32.	ь	(軟音符)	<i>ь</i>		
33.	Ээ	エー	<i>Ээ</i>	[e]	e
34.	Юю	ユー	<i>Юю</i>	[jo/ju]	yu
35.	Яя	ヤー	<i>Яя</i>	[ja]	ya

モンゴル語のアルファベットは、1940年代初頭に文字改革によりロシア文字（キリル文字）から借り入れられたものです。それまではチンギス・カン時代（13世紀）以来使用されてきたモンゴル文字（縦書き）が通用していました。現在でも内モンゴル（中国領）ではそのモンゴル文字が公用文字として用いられています。本書ではキリル文字による現代のモンゴル国の標準モンゴル語を学びます。上記の表の「発音」は国際音声字母による表記です。ローマ字転写はキリル文字をラテン文字に置き換えた機械的な表記です。

2. 母音

1) 短母音

基本母音は7つあります。

Aa 日本語の「ア」よりは少し奥よりで発音：ам「アム」口

Oo 口を大きく開けて舌を奥に引いて「オ」を発音：он「オン」年

Уу 唇を突き出し強く円めて「オ」を発音：ул「オル」靴底

Ээ ほぼ日本語の「エ」の発音：эм「エム」葉

Өө 唇を少し円めて「ウ」を発音、「オ」と「ウ」の中間的な音：өв「ウブ」遺産

Үү 唇を突き出し、少し円めて「ウ」を発音：үг「ウグ」語

Ии ほぼ日本語の「イ」の発音：их「イフ」大きい

上の7母音のうち特に注意すべき母音は円唇母音 **o, y, ө, ү** の4母音です。これら4母音の識別が重要です。

a, o, y (後舌母音) を男性母音、**э, ө, ү** (中舌母音) を女性母音、**и** (前舌母音) を中性母音とといいます。男性母音を含む語は、男性語、女性語を含む語は女性語となります。中性母音のみからなる語は女性語となります。ここで男性、女性、中性というのは一般にヨーロッパ諸語でいう性とは関係ありません。

男性語： сайн[サイン]良い уул[オール]山 морь[モリ]馬

女性語： шөнө[シュン]夜 үүл[ウール]雲 эх[エフ]母
бичиг[ビチグ]文字

2) 長母音

長母音は同じ音色の母音を2つ重ねて表記します。[イー]はийと表記します。

aa[アー]、oo[オー]、уу[オー]、ээ[エー]、өө[ウー]、үү[ウー]、ий[イー]

аав	[アーブ]	お父さん
бороо	[ボロー]	雨
уул	[オール]	山
тэмээ	[テメー]	ラクダ
өнөөдөр	[ウヌードウル]	今日
үүл	[ウール]	雲
тийм	[ティーム]	そのような

3) 二重母音

母音 a, o, y, э, ү の後に音節を形成しない й[イ]をつけて二重母音 (ай, ой, уй, эй, үй) をあらわします。このハガス・イー「半分の й」は半母音であり、二重母音の副音的要素 ([アイ]などの[イ]) を表記するのに用います。ただし өй という二重母音はありません。

цай	[ツアイ]	お茶
ойр	[オイル]	近い
гаруй	[ガロイ]	～あまり
хэрэгтэй	[ヘレグテイ]	必要な
үйл	[ウイル]	仕事

4) 補助母音

日本語のヤ行音 (半母音+母音) に当たる次の6つの母音を補助母音といいます。еは3種の、ё, яと юは2種の発音を持ちます。е, ёと яの[イー]の音は語末で発生します。

я[ヤ/イー]、е[イエ/ユ/イー]、ё[ヨ/イー]、ю[ヨ/ユ]、ы[イー]、й[イ] (半母音)

ямар [ヤマル]   どんな   сууя [ソーイー] 座りましょう

ер [イエル]   9 0   ес [ユス]   9

тэгье [テグイー] そうしましょう

ёс [ヨス]   道理   очье [オチイー] 行きましょう

юу [ヨー]   何   юм [ユム]   もの

таны [タニー]   あなたの   ойр [オイル]   近い

5) 介入母音

単語に語尾をつける際、語の内部や語末の母音が消えたり、語末と直後の語尾との間に介入母音（つなぎ母音）が入ることなど、正書法上の規則があります。これについては、該当箇所が必要に応じて言及します。

3. 子音

1) それぞれの子音の発音は、おおよそ次のようになります。

Бб   バ行の子音： бага[バガ]小さい

Вв   ワ行の子音： виз[ウィズ]ビザ

Гг   ガ行の子音： газар[ガザル]場所

Дд   ダ行の子音： дарс[ダルス]ワイン

Жж   ジャ行の子音： жар[ジャル]6 0

Зз   ザ行の子音： загас[ザガス]魚

Кк   カ行の子音： кино[キノー/キャノー]映画

Лл   舌尖を上歯の裏に軽くつけて舌の側面から息を出すラ行の子音： хэл[ヘル]言語、舌

- Мм マ行の子音： мод[モド]木
- Нн ナ行の子音及び[ン]の発音： намар[ナマル]秋 охин[オヒン]娘
- Пп パ行の子音（外来語及び擬声・擬態語に用いられる）：
пиво[ピーヴ]ビール
- Рр ラ行の子音を震わして発音： радио[アラーディオ]ラジオ
- Сс サ行の子音： сам[サム]櫛
- Тт タ行の子音： том[トム]大きい
- Фф ファの子音（外来語に用いられる）： физик[フィジク]物理学
- Хх カ行の子音を発音する口構えでハ行子音を強く発音する：
хагас[ハガス]半分
- Цц ツの子音： цас[ツァス]雪
- Чч チャの子音： чухал[チョハル]重要な
- Шш シャの子音： шатар[シャタル]将棋
- Щщ шとчの合成音[シチ]（外国の固有名詞、外来語にまれに用いられる）： Щербак[シチェルバク]シチェルバク（人名）

2) 記号

Ь 硬音符。音色を持ちません。前後の音を切り離して発音する分離符の働きをします。語頭には来ません。

явьѧ [ヤヴィー] 行こう   гаръя [ガルイー] 出よう

ь 軟音符。男性語のいくつかの子音に付きその子音に[ィ]の音色を加える働きをします。語頭には来ません。

тавь [タヴィ]   5 0   (тав 「タヴ」) 5)

ууль [オーリ]   フクロウ   (уул 「オール」 山)

харь [ハリ] 外国の (хар 「ハル」 黒い)

また軟音符は分離符の役割をすることもあります。次の例では л と е、р と е をそれぞれ切り離して発音します。

хэлье [ヘルイー] 話そう < хэл- 話す

ирье [イルイー] 来よう < ир- 来る

3) 特に注意すべき子音の発音について

л と р の発音の区別、х の発音に注意しなければなりません。л は無声音が後続するようなどき少し摩擦を伴う音となります。р は日本語のラ行子音ではなくて巻き舌の震えを伴った音です。х は日本語のハ行音ではなくカ行子音 к を摩擦音化したような音です。

хэл [ヘル] 舌 хэр [ヘル] どのように

гал [ガル] 火 гар [ガル] 手

салхи [サルヒ] 風 талх [タルフ] パン

4. 母音調和

1) モンゴル語では母音の配列に一定の制限があり、「1 単語中に男性母音と女性母音とが共存することが出来ないが、中性母音は男性母音、女性母音いずれとも共存し得る」という「母音調和」の法則があります。この母音調和の法則は単語の語幹の中だけではなく語幹につく語尾にまで及びます。

たとえば -аар₄ (名詞の造格語尾「～で (によって) 」) の表示は、-аар を含めて母音調和による 4 つの交替形があることを示します。

-аар₄ (-аар[アール]/-ээр[エール]/-оор[オール]/-өөр[ウール])

ахаар[アハール]兄によって < ах[アハ]兄

эхээр[エヘール]母によって < эх[エヘ]母

согиноор[ソニノール]新聞によって < сонин[ソニン]新聞

өмчөөр[ウムチュール]財産によって < өмч[ウムチ]財産

同様に-сан₄ (動詞の過去語尾「～した」)は

-сан₄ (-сан「サン」/-сэн[セン]/-сон[ソン]/-сөн「スン」)

явсан[ヤヴサン]行った < яв-[ヤヴ]行く

эргэсэн[エルゲセン]回った < эргэ-[エルゲ]回る

орсон[オルソン]入った < ор-[オル]入る

өссөн[ウススン]育った < өс-[ウス]育つ

2) 母音調和は次のように2つに分類できます。

①舌による母音調和

単語の第1音節に男性母音があれば、後の音節にも男性母音が来ます。第1音節に中性母音、女性母音があれば、後の音節にも同様な母音が現われます。これを「舌による母音調和」と呼びます。第1音節に中性母音のある単語は女性語とします。1単語中に男性母音と女性母音は共存しません。

②唇による母音調和

1単語中に現われる母音は舌の部位によって調和するだけでなく、唇の状態によっても調和するという「唇による母音調和」の規則があります。

i) 単語の第1音節に a か y があれば、のちに現われる短母音は a です。

арав [アラブ] 10   аав [アーブ] お父さん

улам [オラム] さらに   уудам[オーダム] 広い

ii) 単語の第1音節に ө があれば、後に現われる短母音は ө です。

өвөр [ウヴル] 南   өдөр [ウドウル] 日

өвгөн [ウヴグン] 老人   төмөр[トゥムル] 鉄

iii) 単語の第1音節に **o** があれば、その後の音節には **a, y** は現われずに **o** が現われます。

орос [オロス] ロシア сонор[ソノル] 聴覚

охор [オホル] 短い оосор[オーソル] 紐

iv) 単語の第1音節に母音 **э, и, ү** があれば、後に続く短母音は **э** です。

сэтгэл [セトゲル] 心 гэдэс [ゲデス] 腹

нэмэх [ネメフ] 加える

идэш [イデシ] 食べ物 үхэр [ウヘル] 牛

単語の第1音節の母音と後続の音節の母音との配列関係をまとめると以下ようになります。

母音配列表

第1音節にある母音	後の音節に現われる母音		
	短母音	長母音	二重母音
а, аа, ай, у, уу, уй	а, я	аа, уу, ы, ий	ай, уй
о, оо, ой	о, ө	оо, уу, ы	ой
э, ээ, и, ий, ү, үү, үй	э, е	ээ, ий, үү	эй, үй
ө, өө	ө, е	өө, үү	эй, үй

5. アクセント

アクセントは、日本語と違い、ストレス（強弱）アクセントです。原則としてアクセントは第1音節にあります。第2音節以下に長母音か二重母音が来た場合にはアクセントはそこに移動します。なお、第1音節はつねに明瞭に発音されますが、第2音節以下の

短母音は多くの場合弱化し曖昧になります。ほとんど聞こえないこともしばしばです。

бага[バガ／バグ]小さい (ба-га) (ба-を強く発音、-га の母音 a は曖昧になる)

пиво[ピーヴ]ビール (пи-во) (пи-を強く発音、-во の母音 o は曖昧になる)

явна[ヤヴヌ／ヤヴン]行く (яв-на) (яв-を強く発音、-на の母音 a は曖昧になる)

манай[マナイ]私たちの (ма-най) (-най を強く発音、ма-は明瞭に発音)

авсан[アヴスン]取った (ав-сан) (ав-を強く発音、-сан の母音 a は曖昧になる)

одоо[オドoo]今 (о-доо) (-доо を強く、о-は明瞭に発音)

1 音節語で母音終わりの単語は、表記上は短母音であっても長母音として強く発音されます。

би[ビー]私   чи[チー]君、あなた

第1課 (Нэг) 知り合う (Танилцах)

会話

-Сайн байна уу?

-Сайн. Та сайн байна уу?

-Таны нэр хэн бэ?

-Миний нэр Дорж.

-Таны нэр хэн бэ?

-Миний нэр Бат.

-Та хаанаас ирсэн бэ?

-Би Өмнөговьос ирсэн.

-Та хэдэн настай вэ?

-Би хорин нэгэн настай.

-Та хэзээнээс Улаанбаатарт сууж байна вэ?

-Би өнгөрсөн жилээс хойш энд байна.

-За сайхан танилцлаа. Баяртай.

-Баяртай.

*****

-Та ямар ямар хэл мэддэг вэ?

-Би япон, англи, орос хэлээр ярина.

-Чи ямар хэлээр ярьдаг вэ?

-Би герман хэлээр ярина.

-Та монгол хэл сайн мэдэх үү?

-Үгүй бага мэднэ.

-Чи энэ жил ямар хэл сурч байна вэ?

-Энэ жил монгол хэл сурч байна.

-Монгол хэл хэцүү юү?

-Үгүй. Тийм ч хэцүү биш.

語句 (1)

англи	イギリス (の)、英語
бага	少し
бай-	いる、ある
баяртай	さようなら
би	私 (1 人称単数、主格)
биш	(否定詞)、～ではない
герман	ドイツ (の)
жил	年
за	はい、やあ
ир-	来る
МОНГОЛ	モンゴル (の)、モンゴル語
мэд-	知る、わかる
нас	年齢、歳
нэр	名前
одоо	今、現在
орос	ロシア (の)
өнгөрсөн	過ぎた
сайн	よい、元気な
сайхан	良い、素晴らしい
суу-	住む、座る
та	あなた (2 人称単数、尊称)
танилц-	知り合う

тийм	そのような
үгүй	いいえ、ない
хаана	どこに
хойш	後に、北へ、後で（時間的に）
хэдэн	いくつ
хэзээ	いつ
хэл	言語、舌
хэн	誰
хэцүү	むつかしい、困難な
чи	君、あなた、おまえ（2人称単数、主格）
энд	ここに
энэ	これ、この
ямар	どんな
япон	日本（の）
ярь-	話す、しゃべる

テキスト

Намайг Танака гэдэг. Би Япон улсаас ирсэн. Би одоо Монгол улсын их сургуулийн монгол хэлний бэлтгэл ангид сурч байна. Би арван есөн настай. Би англи хэл мэднэ. Би солонгос, орос, хятад, франц, америк, герман оюутнуудтай хамт монгол хэл, монголын соёл, түүх, зан заншилд суралцаж байна. Монголын түүх соёл их өвөрмөц. Ялангуяа монголын хөдөө явж, монгол гэрт орж, морь унаж, айраг уухыг мөрөөдөж байна. Зун монголын эртний нийслэл Хархорин хот, Эрдэнэ зуу хийд рүү аялал хийнэ. Би энд ирээд олон монгол найзтай болсон. Монголын амьдралд одоо дасч байна.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Чамайг хэн гэдэг вэ?

.....

2/ Чи хаанаас ирсэн бэ?

.....

3/ Чи хэдэн настай вэ?

.....

4/ Монголын юу өвөрмөц вэ?

.....

5/ Чи энд ирээд хэдэн монгол найзтай болсон бэ?

.....

(2) 語を補いなさい。

1/ Би ..... Монгол ..... их ..... монгол хэлний ..... ангид ..... байна.

2/ Би солонгос..... хятад..... америк,.....оюутнуудтай..... монгол.....

монголын .....түүх..... заншилд суралцаж .....

3/ Зун монголын .....Хархорин..... Эрдэнэ зуу ..... рүү.....

4/ Монголын ..... одоо ..... байна.

5/ Ялангуяа ..... явж, монгол .....орж, морь ..... айраг .....

мөрөөдөж .....

6/ Миний ..... надад ..... тусалдаг.

(3) 語を正しく配列しなさい。

1/ мэднэ, англи, би, хэл

.....

語句 (2)

айраг	アイラグ (馬乳酒)
америк	アメリカ (の)
амьдрал	生活
анги	クラス、学年、教室
арван	10
аялал	旅行
бэлтгэл	準備
бол-	なる
гэр	モンゴルの移動式家屋、家
дас-	慣れる
есөн	9
зан заншил	習慣、慣習
зун	夏
их	大きい、非常に
их сургууль	大学
морь	馬
мөрөөд-	あこがれる
найз	友達
нийслэл	首都
олон	多い
ор-	入る
оюутан	学生

өвөрмөц	独特な
рүү	～の方に
соёл	文化
солонгос	朝鮮、韓国
сур-	学ぶ
суралц-	学びあう
түүх	歴史
улс	国
уна-	乗る
уу-	飲む
хаанаас	どこから
хамт	一緒に
хий-	する
хийд	寺、寺院
хот	市
хөдөө	地方、田舎
хятад	中国 (の)
франц	フランス (の)
эртний	昔の、古代の
яв-	行く
ялангуяа	特に、とりわけ

第2課 (Хоёр) 教室、授業 (Анги, хичээл)

会話

-Энэ юу вэ?

-Энэ ширээ.

-Тэр юу вэ?

-Тэр самбар.

-Энэ хэн бэ?

-Энэ миний багш.

-Энэ хэний дэвтэр вэ?

-Энэ миний дэвтэр.

-Энэ таны ном уу?

-Үгүй. Энэ миний ном биш.

-Энэ юуны түлхүүр вэ?

-Энэ ангийн түлхүүр.

-Танай анги ямар вэ?

-Манай анги том, саруул.

*****

-Чи ямар сургуульд сурдаг вэ?

-Би Монгол улсын их сургуулийн оюутан.

-Сургуулиа төгсөөд хаана ажиллах вэ?

-Би дунд сургуульд багшилна.

-Би гадаад орон явж, сурмаар байна.

-Чи одоо юу хийж байна вэ?

-Гэрийн даалгавраа хийж байна.

-Чи юу хийж байна вэ?

-Би ном уншиж байна.

-Амжилт хүсье.

-Баярлалаа.

語句 (1)

ажилла-	働く、勤める
амжилт	成功
багш	先生、教師
багшил-	教える、教師になる
баярлалаа	ありがとう
гадаад	外国の、外の
гэрийн даалгавар	宿題
дунд сургууль	中学校
дэвтэр	ノート、本
ном	本、書物
самбар	黒板
саруул	明るい
сургууль	学校
том	大きい
төгс-	終わる、卒業する
түлхүүр	鍵
тэр	あれ、それ
унш-	読む
хүс-	望む、希望する
ширээ	机、テーブル
юу	何

テキスト

Манай анги том саруулхан. Манай ангид олон ширээ, сандал, самбар, самбарын алчуур байна. Миний ширээн дээр үзэг, бал, харандаа, дэвтэр, монгол хэлний толь байна. Сандал дээр цүнх, цүнхэн дотор ном байна. Манай анги гурван цонхтой. Цонхон дээр хэдэн цэцэг байна. Багш самбарын дэргэд зогсож байна. Манай багшийг Цэцэг гэдэг. Тэр маш сайхан зантай. Бид хичээл дээр ном уншиж, багшийн яриаг сонсдог. Би монгол хэлний хичээлд дуртай. Бид монгол хэлний яриа, сонсгол, хэл зүйн хичээл үздэг. Миний англи найз Жон бид хоёр монголоор ярилцаж байна. Тэр монголоор маш сайн ярьдаг. Бидэнд монгол багш нар хичээл заадаг. Тэд хичээл сайн заадаг. Монгол хэл сурах амархан. Харин хичээлээ сайн хийхгүй бол хэцүү. Монгол хэлний цагаан толгой гучин таван үсэгтэй. Бид бас монгол бичиг сурна.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Юу том, саруулхан бэ?

.....

2/ Сандал дээр юу байна вэ?

.....

3/ Цүнхэн дотор юу байна вэ?

.....

4/ Танай анги хэдэн цонхтой вэ?

.....

5/ Багш хаана зогсож байна вэ?

.....

6/ Танай багшийг хэн гэдэг вэ?

.....

7/ Тэр ямар зантай вэ?

.....
8/ Хэн монгол хэлний хичээлд дуртай вэ?

.....
9/ Хэн монголоор сайн ярьдаг вэ?

.....
10/ Монгол багш нар та нарт юу заадаг вэ?

.....
11/ Тэд хичээл ямар заадаг вэ?

.....
12/ Монгол хэл сурах ямар вэ?

.....
13/ Харин яавал хэцүү вэ?

.....
14/ Монгол хэлний цагаан толгой хэдэн үсэгтэй вэ?

.....
15/ Та нар бас юу сурах вэ?

.....
(2) 問いの求めるものの名前をあげなさい。

1/ Ангид байгаа эд зүйлийг нэрлэ.

.....
2/ Ширээн дээр байгаа эд зүйлийг нэрлэ.

.....
(3) 語を補いなさい。

1/ Бид .....яриа, ..., хэл ..... хичээл .....

2/ Миний..... найз Жон ..... хоёр ..... ярилцаж .....

語句 (2)

алчуур	ぬぐうもの、布巾
амархан	たやすい、易しい
бал	ボールペン
бичиг	文字、文書、本
дотор	中に
дуртай	好きな
дэргэд	そばに
дээр	上に
заа-	教える
зан	性格、性質
зогс-	立つ
маш	非常に
сандал	椅子
саруулхан	明るい
сонс-	聞く
сонсгол	ヒヤリング
толь	辞書
үз-	見る、学ぶ
үзэг	ペン
үсэг	文字
харандаа	鉛筆

харин	しかし
хичээл	授業
хэл зүй	文法
хэцүү	困難な
цагаан толгой	アルファベット
цонх	窓
цүнх	かばん
цэцэг	花
яриа	話
ярилц-	話し合う

第3課 (Гурав) 住居、住宅 (Байр, орон сууц)

會話

-Сонин сайхан юу байна?

-Манайх шинэ байранд нүүж орсон.

-Хэзээ вэ?

-Өнгөрсөн долоо хоногт.

-Тийм үү? Хаана вэ?

-Гуравдугаар хороололд.

-Танай байр ямар ямар өрөөтэй вэ?

-Зочны өрөө, унтлагын өрөө, ажлын өрөө бас гал зуух, ариун цэврийн өрөөтэй.

-Хэр зэрэг том бэ?

-Зочны өрөө нэлээд том бусад нь жижиг.

-Дулаахан уу?

-Дулаан тохилог.

-Байрны тавилга авсан уу?

-Ор, буйдан, хөргөгч, зурагт, хувцасны шүүгээ худалдаж авсан.

-Шинэ байранд орсонд баяр хүргэе.

-Баярлалаа.

*****

-Чи хаана амьдардаг вэ?

-Би оюутны байранд суудаг.

-Хэдүүлээ вэ?

-Ангийнхаа хоёр найзтай хамт байдаг.

-Танай оюутны байр хаана вэ?

-Их сургуулийн зүүн хойд талд.

-Чи байрандаа юу хийдэг вэ?

-Голдуу хичээлээ давтаж, хааяа гар бөмбөг тоглодог.

-Долоо хоногийн сүүлээр яаж амардаг вэ?

-Байраа цэвэрлэж, зурагт үзэж, хөгжим тоглодог.

語句 (1)

ав-	買う、手に入れる
ажлын өрөө	仕事部屋
амар-	休む
амьдар-	生活する
ариун цэврийн өрөө	トイレ
байр	アパート、住居
баяр хүргэ-	祝福する
буйдан	ソファ
бусад	他の、他人 (の)
гал зуух	台所
гар бөмбөг	バレーボール
голдуу	おもに
давт-	繰り返す
долоо хоног	1週間
дулаан	暖かい
дулаахан	かなり暖かい
жигжиг	小さい
зочны өрөө	客間

зурагт	テレビ
манайх	私（たち）の家、私たちのもの
нүү-	移る、引っ越す
нэлээд	かなり
ор	寝台
оюутны байр	学生寮
өрөө	部屋
сонин	珍しい、変わった
суу-	住む
сүүл	終わり
тавилга	家具
тал	側
танай	あなたの
тогло-	楽しむ
тохилог	快適な
унтлагын өрөө	寝室
үз-	見る
хааяа	時々、時折
хойд	北に
хороолол	区域、地区
хөгжим	音楽
хөргөгч	冷蔵庫
хувцас	衣服
худалдаж ав-	買う

хэдүүлээ	何人一緒に
хэр зэрэг	どれくらい
цэвэрлэ-	清掃する、掃除する
шинэ	新しい
шүүгээ	たんす

テキスト

Манайх гуравдугаар хорооллын дөрөвдүгээр байрны гуравдугаар орц, дөрвөн тоотод амьдардаг. Манайх дөрвөн өрөөтэй. Зочны өрөө хамгийн том. Зочны өрөөнд буйдан, зурагт, сандал, ширээ бий. Унтлагын өрөөнд ор, хөнжил, дэр, ханын шүүгээ бий. Ажлын өрөөнд бичгийн ширээ, сандал, номын тавиур, компьютер, хэвлэх машин бий. Харин гал зууханд сав суулга, хоолны шүүгээ, халуун сав, халбага, сэрээ, аяга таваг, хутга, ширээ, цахилгаан зуух, шарах шүүгээ бүгд бий. Эхнэр бид хоёр өглөө эрт зургаан цагт босч, нүүр гараа угаана. Өглөөний цайгаа уугаад, гэрээсээ гарна. Ажилдаа автобусаар явна. Бид өдрийн хоолоо ажил дээрээ иддэг. Би орой ажлаасаа тарж ирээд, гэрээ эмхэлж цэвэрлэнэ. Эхнэр дэлгүүр орж, хүнсээ цуглуулна. Мөн хоол хийнэ. Бид гал зууханд оройн хоолоо иднэ. Оройн хоолны дараа зурагт үзэж, хөзөр тоглоно. Зарим үед ном уншина. Шөнө арван хоёр цагт шүршүүрт ороод унтаж амардаг.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Танайх хаана амьдардаг вэ?

.....

2/ Танайх хэдэн өрөөтэй вэ?

.....

3/ Ямар өрөө хамгийн том бэ?

.....

4/ Оройн хоолны дараа юу хийх вэ?

.....

5/ Өглөөний цайгаа уугаад юу хийх вэ?

.....

6/ Та нар өдрийн хоолоо хаана иддэг вэ?

.....

(2) 問いの求めるものの名前をあげなさい。

1/ Зочны өрөөнд байгаа эд зүйлийг нэрлэ.

.....

2/ Унтлагын өрөөнд байгаа эд зүйлийг нэрлэ.

.....

3/ Ажлын өрөөнд байгаа эд зүйлийг нэрлэ.

.....

4/ Гал зууханд байгаа эд зүйлийг нэрлэ.

.....

(3) 語を補いなさい。

1/ Эхнэр .....хоёр .....эрт.....цагт..... нүүр ..... угаана

2/ Би ..... ажлаасаа .....ирээд ..... эмхэлж.....

3/ ..... арван..... цагт ..... ороод .....амардаг.

語句 (2)

автобус

バス

аяга

茶碗

бичгийн ширээ

文机、書きもの机

бос-

起きる

гар

手、腕

гар-	出る
дараа	後で
дэлгүүр	店
дэр	枕
зарим	或る
ид-	食べる
компьютер	コンピューター
мөн	そして、また
нүүр	顔
орой	晩
оройн хоол	夕食
орц	入り口
өглөө	朝
өглөөний цай	朝のお茶（朝食）
өдөр	日、昼
өдрийн хоол	昼食
сав суулга	入れ物
сэрээ	フォーク
таваг	皿
тавиур	棚
тар-	終わる
тоот	～番
угаа-	洗う
унт-	寝る

үе	時、頃
халбага	スプーン
халуун сав	魔法瓶
хамгийн	もつとも
хана	壁
ханын шүүгээ	壁棚
хоол	食事
хоолны шүүгээ	食器棚
хөзөр	トランプ
хөнжил	毛布
хутга	ナイフ、包丁
хүнс	食料
хэвлэх машин	印刷機
цахилгаан зуух	オーブン
цаг	時、時刻
цай уу-	お茶を飲む
цуглуул-	集める
шарах шүүгээ	電子レンジ
шөнө	夜
шүршүүрт ор-	シャワーを浴びる
шүүгээ	戸棚
эмхэл-	整理する
эрт	早い、早く
эхнэр	妻

第4課 (Дөрөв) 仕事、職業 (Ажил, мэргэжил)

会話

-Та ямар ажил хийдэг вэ?

-Би инженер.

-Та хаана ажилладаг вэ?

-Барилгын пүүст ажилладаг.

-Ажлын ачаалал их үү?

-Мэдээж шахуу ажилтай байдаг.

-Өдөрт хэдэн цаг ажилладаг вэ?

-Өглөө бүр долоон цагт гэрээсээ гараад, найман цагт ажилдаа очдог.

-Ажил чинь хэдэд тардаг вэ?

-Орой арван долоон цагт, заримдаа бүр оройтно.

*****

-Та одоо юу хийж байна вэ?

-Би барилгын зураг төсөл боловсруулж байна.

-Та шаргуу хөдөлмөрлөж байна шүү.

-Идэвх чармайлтгүйгээр ажил урагшлахгүй.

-Тантай цуг өөр хэн ажиллаж байна вэ?

-Надад хоёр дадлагажигч оюутан тусалж байна.

-Тэд юу хийж байна вэ?

-Тэд барилгын зураг зурж байна.

-Та хэзээ энэ ажлаа дуусгах вэ?

-Би нэгдэх өдөр төслөө бэлэн болгоно.

語句 (1)

ачаалал	負担
барилга	建物、建築
болго-	なす、する
боловсруул-	練る
бүр	完全に、～毎、毎～
бэлэн	準備の出来た
дадлагажигч	練習する (人)
дуусга-	終える
заримдаа	或るときには
зураг	図、絵
зур-	描く
идэвх	積極的、活動的
инженер	技師、エンジニア
мэдээж	もちろん
нэгдэх өдөр	月曜日
оройт-	遅くなる
оч-	行く
өөр	ほかに
пүүс	店
төсөл	案、計画
тусал-	手伝う
урагшил-	前進する

хөдөлмөрлө-	働く
хэд	いくつ
цуг	一緒に
чармайлт	努力
шаргуу	懸命に、粘り強く
шахуу	ぎゅう詰めの、ぎっしり

テキスト

Би хувийн жижиг үйлдвэрт нягтлан бодогчоор ажилладаг. Би эдийн засгийн их сургууль төгсөж, энэ үйлдвэрт ажилд ороод арван жил болж байна. Би өглөө бүр гэрээсээ найман цагт гараад, есөн цагт ажилдаа ирдэг. Сардаа нэг удаа өглөө захиралтай уулзаж, зөвлөгөө авдаг. Өдрийн цайны цаг хүртэл зарим дансны тооцоо бодно. Үдээс хойш банканд очиж, орлого тушаана. Сар бүрийн эцэст ажилчин албан хаагчдын цалин бодно. Бас амралтын мөнгийг олгоно. Үйлдвэрийн ашгийн нийт мөнгөн дүнг нэгтгэнэ. Заримдаа шинэ ажилчны даатгалын гэрээг шалгана. Жилийн эхэнд олон төсвийн олон баримт бичиг бэлтгэдэг. Жилийн эцэст банканд очиж, ажилтан ажилчдын шагналт цалин хэрэглээний болон орон сууцны зээлийн талаар мэдээлэл хүргэдэг. Үйлдвэрийн бүх хөрөнгө санхүү мөнгөн эргэлтийг тооцоолно. Нягтлан бодогчийн мэргэжил хүнд тустай. Мөнгө санхүү бол хүний амьдралын анхдагч чухал хэрэгцээ билээ. Тийм учраас би мэргэжилдээ дуртай.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Чи өглөө бүр юу хийдэг вэ?

.....

2/ Сардаа нэг удаа юу хийдэг вэ?

.....

3/ Өдрийн цайны цаг хүртэл юу хийдэг вэ?

.....

4/ Үдээс хойш юу хийдэг вэ?

.....

(2) 語を補いなさい。

1/ Сар .....эцэст .....албан .....цалин .....

2/ Бас .....мөнгийг .....

3/ Үйлдвэрийн .....нийт .....дүнг .....

4/ ..... шинэ .....даатгалын .....шалгана.

5/ Жилийн .....олон .....олон ..... бичиг .....

6/ .....эцэст .....очиж, ...ажилчдын .....цалин .....

болон ..... зээлийн .....мэдээлэл .....

(3) 語を正しく配列しなさい。

1/ эргэлтийг, бүх, санхүү, мөнгөн, тооцоолно, үйлдвэрийн, хөрөнгө

.....

2/ анхдагч, санхүү, хэрэгцээ, чухал, мөнгө, билээ, бол, амьдралын, хүний

.....

語句 (2)

ажилтан	職員、従業員
ажилчин	労働者
албан хаагч	公務員、会社員
амралт	休暇
анхдагч	もともとの
ашиг	利益
банк	銀行
баримт	証拠、証明書

бичиг	文書
бод-	計算する、考える
бүх	全て
бэлтгэ-	準備する
гэрээ	契約
данс	帳簿
даатгал	保険
дүн	結果、合計
захирал	長
зөвлөгөө	助言
зээл	借金、貸付
мөнгө	お金
мөнгөн эргэлт	金の流通
мэдээлэл	情報
мэргэжил	職業
нийт	全体の
нэгтгэ-	まとめる
нягтлан бодогч	会計係
олго-	与える
орлого	収入、収益
орон сууц	住居、住宅
санхүү	会計、財政
сар	月
талаар	～の面で、～について
тийм учраас	そのようなわけで、従って

тооцоо бод-	計算する
тооцоол-	算定する、支払いを済ます
төгс-	終わる
төсөв	予算
тушаа-	支払う
тустай	有益な、役に立つ
удаа	度、回
уулз-	会う
үдээс хойш	午後
үйлдвэр	工場
хөрөнгө	財産
хувийн	個人の
хүн	人
хүргэ-	届ける
хүртэл	まで
хэрэглээ	消費、使用
хэрэгцээ	必要性
цалин	給料
чухал	重要な
шагналт цалин	ボーナス
шалга-	検査する
эдийн засаг	経済
эх /эхэн/	はじめ
эцэс	終わり

第5課 (Тав) 家族 (Гэр бүл)

會話

-Та гэр бүлтэй юү?

-Үгүй. Ганц бие.

-Найз охинтой юу?

-Найз охингүй.

-Аав чинь ямар ажил хийдэг вэ?

-Аав тэтгэвэрт.

-Ээж чинь юу хийдэг вэ?

-Ээж нягтлан бодогч.

*****

-Та гэр бүлтэй юү?

-Тийм. Гэр бүлтэй.

-Хэдэн хүүхэдтэй вэ?

-Нэг охин, нэг хүүтэй.

-Эхнэр чинь юу хийдэг вэ?

-Эхнэр багш.

*****

-Чамд гэр бүлийн зургаа үзүүлэх үү?

-За. Тэгье.

-Танайхан хэдүүлээ вэ?

-Манайхан зургуулаа.

-Урд зүүн гар талд сууж байгаа хүн хэн бэ?

-Энэ буурал хүн миний аав.

-Энэ настай эмэгтэй ээж чинь үү?

-Тийм.

- Чи ээжтэйгээ адилхан юм байна.
- Тийм. Манай ээж над шиг хар нүдтэй.
- Энэ цагаан царайтай эмэгтэй хэн бэ?
- Миний эгч.
- Ард зогссон залуу ах чинь үү?
- Тийм. Солонгост амьдардаг юм.
- Их сайхан зураг байна. Танай гэр бүлд аз жаргал ерөө.
- Баярлалаа.

語句 (1)

аав	お父さん
адилхан	同じ、似ている
аз жаргал	幸福
ард	後ろに
ах	兄
буурал	白髪の
ганц бие	独身
гэр бүл	家族
ерөө-	祈る
залуу	若い、若者
зүүн гар тал	左手側
манайхан	我が家、我が家族
найз охин	ガールフレンド
настай	年取った
нүд	目

охин	娘
танайхан	あなたの家、あなたの家族
тэг-/тэгье/	そうする (そうしよう)
тэтгэвэр	年金
урд	前に
үзүүл-	見せる
хар	黒い
хүү	息子
хүүхэд	子供
хэдүүлээ	幾人一緒に
цагаан	白い
царай	顔
чинь	あなたの、君の (2人称再帰接辞)
шиг	~のような／に
эгч	姉
эмэгтэй	女性、婦人
ээж	お母さん

テキスト

Манай гэр бүл олуулаа. Би өвөө, эмээ, аав, ээж, эгч, эмэгтэй дүүтэйгээ хамт амьдардаг. Миний өвөө офицер. Залуудаа дайнд оролцож явсан эрэлхэг дайчин хүн. Миний эмээ сувилагч. Олон хүүхдийг эх барьж авсан. Хүнлэг, энэрэнгүй ажилсаг хүн. Өвөө эмээ хоёр одоо тэтгэвэрт гарсан. Аав ном, сонин уншдаг. Аав бидэнд олон сайхан зүйл ярьдаг. Миний аав сонинд сэтгүүлчээр ажилладаг. Олон зуун өгүүлэл, хэдэн арван ном хэвлүүлсэн. Миний ээж хоол сайхан хийдэг. Тэр “Ган зам” зочид буудлын зоогийн газар тогооч. Бид ээжийн хийсэн хоолыг идэх дуртай. Би том хүү нь. Би аавтайгаа адилхан. Эгч маань монгол дээл оёдог. Тэр оёдлын үйлдвэрийн нэгдэлд эсгүүрчин, загвар зохион бүтээгч. Дүү маань хийл хөгжим тоглодог. Тэр үндэсний дуу бүжгийн чуулгад хөгжимчин. Бид

амралтаараа хөдөө явж, уул хадаар зугаалах дуртай. Манайх эвтэй найрсаг гэр бүл.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Чиний өвөө ямар хүн бэ?

.....

2/ Чиний эмээ ямар хүн бэ?

.....

3/ Чи хэнтэй адилхан бэ?

.....

4/ Та нар амралтаараа юу хийх дуртай вэ?

.....

5/ Танайх ямар гэр бүл вэ?

.....

(2) 問いの求めるものの名前をあげなさい。

1/ Өвөөгийн мэргэжлийг нэрлэ.

.....

2/ Эмээгийн мэргэжлийг нэрлэ.

.....

3/ Аавын мэргэжлийг нэрлэ.

.....

4/ Ээжийн мэргэжлийг нэрлэ.

.....

5/ Эгчийн мэргэжлийг нэрлэ.

.....
6/ Дүүгийн мэргэжлийг нэрлэ.
.....

(3) 語を正しく配列しなさい。

1/ гэр, бүл, манай, олуулаа
.....

2/ аав, хамт, ээж, амьдардаг, эмээ, эгч, өвөө, эмэгтэй, би, дүүтэйгээ
.....

3/ хоёр, тэтгэвэрт, өвөө, эмээ, гарсан, одоо
.....

語句 (2)

ажилсаг	勤勉な
бүжиг	踊り、ダンス
дайн	戦争
дайчин	戦士、軍人
дуу	歌
дүү	弟妹
дээл	外套
загвар зохион бүтээгч	デザイナー
зоогийн газар	レストラン、食堂
зочид буудал	ホテル
зугаал-	散歩する、ピクニックに行く
зүйл	こと

маань	私達の（1人称再帰接辞）
найрсаг	仲の良い
нэгдэл	会社
оё-	縫う
оёдлын үйлдвэр	裁縫工場
олуулаа	多人数で
оролц-	参加する
офицер	将校
өвөө	おじいさん
өгүүлэл	記事
сонин	新聞
сувилагч	看護師
сэтгүүлч	記者
тогооч	コック、料理人
уул	山
үндэсний	民族の
хад	岩
хийл	バイオリン
хөгжим тогло-	音楽を演奏する
хөгжимчин	音楽家
хүнлэг	人間的な
хэвлүүл-	出版する
чуулга	オーケストラ
эвтэй	仲の良い

эмэгтэй дүү	妹
эмээ	おばあさん
энэрэнгүй	寛大な、寛容な
эрэлхэг	勇敢な
эсгүүрчин	裁断師
эх барь-	出産を手伝う（助産する）

第6課 (Зургаа) 国境、税関、銀行 (Хил, гааль, банк)

会話

-Та бичиг баримтаа үзүүлнэ үү?

-Май. Энэ миний паспорт.

-Та орох гарах визтэй юү?

-Үгүй оюутны визтэй.

-Та энд хаана байрлах вэ?

-Их сургуулийн оюутны байранд байрлана.

-Та энэ хуудсыг бөглөнө үү?

-За.

-Та ганцаараа явж байна уу?

-Тийм.

-Виз хаана сунгадаг вэ?

-Виз сунгуулахын тулд хамгийн эхний цонхонд очоорой.

*****

-Би гаалийн мэдүүлгийн хуудас авмаар байна.

-Энэ хуудсыг бөглөхөд надад тусална уу?

-За. Тэгье.

-Гаалийн татвар төлөх үү?

-Үгүй төлөхгүй.

-Танд гадаад валют бий юү?

-Тавин мянган иен байна.

-Хаана гарын үсэг зурах вэ?

-Хуудасны хамгийн доод хэсэгт.

*****

- Доллар солиулах гэсэн юм.
- Хэдэн доллар солиулах вэ?
- 300 доллар.
- Иен ямар ханштай байна?
- Та ханшийн самбараас харна уу?
- Мөнгөө тоолж аваарай.

語句 (1)

байрла-	居住する
бөглө-	ふさぐ、記入する
валют	貨幣、通貨、外貨
виз	ビザ、査証
гааль	税関
ганцаараа	ただ一人で
гарах виз	出国ビザ
гарын үсэг	署名、サイン
гарын үсэг зур-	署名する、サインをする
доллар	ドル
доод	下の
иен	円
май	さあ、はい（人に物を差し出すときに言う言葉）
мэдүүлгийн хуудас	申請用紙
орох виз	入国ビザ
оюутны виз	学生（留学）ビザ

паспорт	パスポート、旅券
солиул-	交換してもらう
сунга-	延長する
сунгуул-	延長してもらう
татвар	税金
тоол-	数える
төл-	払う
тулд	ために
тэгье	そうしよう
үзүүл-	見せる、示す
ханш	為替レート、相場
хар-	見る、ながめる
хуудас	紙、用紙、ページ
хэсэг	部分
эхний	最初の

テキスト

Аливаа зорчигч монгол улсын хилээр нэвтрэхдээ овог, нэр, регистрийн дугаар, визийн дугаар, нас, хүйс, иргэний харьяалал, паспортын дугаар, хамт аялж байгаа хүний тоо, хаанаас хаана хүрэх, аяллын зорилго, үндэсний болон гадаад валют, чек, таван сая ба түүнээс дээш төгрөгийг гаалийн мэдүүлэгт багтаан бичих ёстой. Мөн мансууруулах бодис, бүх төрлийн спирт зэрэг хориглосон бараа, ураны хүдэр, түүний баяжмал, онцгой хортой химийн бодис зэрэг хязгаарласан барааг бас мэдүүлэгт бичдэг. Ялангуяа биедээ авч яваа бэлэн мөнгөө тоо ёсоор нь мэдэгдээрэй. Мэдүүлгийн эцэст гарын үсгээ заавал зураарай. Мэдүүлгийг англи монгол аль ч хэлээр өгч болно. Гаалийн мэдүүлэг үнэн зөв эсэхийг гаалийн байцаагч нарийн шалгана. Зорчигч та гаалийн мэдүүлгийг үнэн зөв өгөх үүрэгтэй. Та биеэс тусдаа явуулсан ачаа тээшийг авахдаа энэхүү мэдүүлгийг гаальд үзүүлнэ.

Хориглосон хязгаарласан барааг хууль бусаар гаалийн хилээр нэвтрүүлж үл болно. Хэрэв дүрэм зөрчвөл их хэмжээний мөнгөн торгуультай.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Юуг англи монгол аль ч хэлээр өгч болох вэ?

.....

2/ Хориглосон хязгаарласан барааг яаж үл болох вэ?

.....

3/ Хэрвээ яавал их хэмжээний мөнгөн торгуультай вэ?

.....

(2) 問いの求めるものの名前をあげなさい。

1/ Гаалийн мэдүүлэгт багтаан бичих ёстой зүйлсийг нэрлэ

2/ Хориглосон барааг нэрлэ

3/ Хязгаарласан барааг нэрлэ

(3) 語を補いなさい。

1/ Ялангуяа .....авч.....бэлэн..... тоо.....нь.....

2/ .....эцэст .....үсгээ..... зураарай.

3/ Гаалийн ..... үнэн .....эсэхийг.....байцаагч.....

шалгана.

4/ Зорчигч..... гаалийн ..... үнэн..... өгөх.....

5/ ..... биеэс ..... явуулсан..... тээшийг ..... энэхүү .....

гаальд .....

語句 (2)

авч яв-	持って行く
аливаа	あらゆる
аль ч	いずれも、どちらも
ачаа тээш	荷物
аял-	旅行する
багтаа-	容れる、含める
байцаагч	調査員、審査官
бараа	品物
баяжмал	選鉱されたもの
бие	自分、自身、体
бич-	書く
бодис	物質、物体
бол-	なる、 -ж болно ～してよい
болон	および
бүх төрлийн	あらゆる種類の
бэлэн мөнгө	現金
дугаар	番号
дүрэм	規則
дээш	上へ、～以上に
ёстой	～ねばならない
заавал	必ず
зорилго	目的、目標
зорчигч	旅行者、乗客

зөв	正しい／く
зөрч-	違反する
зур-	かく、署名する
зэрэг	～など
иргэн	市民、民衆
иргэний харьяалал	国籍
мансууруулах бодис	麻痺させる物質
мөн	また
мэдэгд-	知らせる
мэдүүлэг	申請書
нарийн	細かく
нэвтрүүл-	通過させる
нэвтэр-	通過する
овог	姓
онцгой	特別な
өг-	与える
өгч бол-	与えることが出来る、与えてよい
регистр	登録
спирт	アルコール、酒精
торгууль	罰金
тоо	数、数量
тоо ёсоор	数に従って
төгрөг	トゥグルグ (モンゴルの貨幣単位)

тусдаа	自己に
уран	ウラン
үл	否定詞（動詞に前置される）
үндэс	民族、国民
үнэн	真実
үүрэг	責任
хил	国境
химийн бодис	化学物質
хор	毒
хоригло-	禁ずる
хууль бус	違法（な）
хүдэр	鉱石
хүйс	性
хүр-	至る、着く
хэмжээ	程度、量
хэрэв	もしも
хязгаарла-	制限する
чек	小切手
энэхүү	この
эсэх	～かどうか
явуул-	送る

第7課 (Долоо) 余暇、休暇 (Чөлөөт цаг, амралт)

会話

-Чи чөлөөт цагаа яаж өнгөрөөдөг вэ?

-Би одон бөмбөг тоглон, хөгжим сонсож өнгөрөөдөг.

-Ямар хөгжимд дуртай вэ?

-Би монгол ардын хөгжимд дуртай.

-Хөгжим тоглодог уу?

-Үгүй зөвхөн сонсдог, харин дуу дуулдаг.

-Ямар дуу дуулдаг вэ?

-Ихэнхдээ монгол ардын дуу аялдаг.

-Харин чи юу сонирхдог вэ?

-Би ан ав сонирхдог.

-Хэзээ ан ав хийдэг билээ?

-Өвөл хүйтрэхээр.

*****

-Энэ зуны амралтаараа юу хийх вэ?

-Аялалаар хөдөө явна.

-Хаашаа явах вэ?

-Хөвсгөл явна. Би ноднин бас тэнд амарсан.

-Тийм үү? Би тийшээ явж амармаар байна.

-Хөвсгөл нуур үзэсгэлэнтэй шүү.

-Тийм ээ. Хөвсгөлийн байгаль үнэхээр сайхан.

-Чамд Хөвсгөлийн юу нь хамгийн их таалагддаг вэ?

-Мэдээж хэрэг, нуурын ус, цэвэр агаар.

-Хөвсгөл эндээс хол уу?

-Улаанбаатараас 450 километр орчим.

- Чи Хөвсгөл рүү юугаар явах вэ?
- Онгоцоор явна.
- Тэнд гэрт хоноглох уу?
- Үгүй. Жуулчны баазад байрлана.
- Хөвсгөлд яаж амрах вэ?
- Нуурын усанд сэлнэ.
- Би ч гэсэн ирэх жил заавал тэнд очмоор байна.

語句 (1)

ав	狩り
агаар	大気、空気
ан	獣、野獣、狩猟
ардын дуу	民謡
ардын хөгжим	民衆音楽
аял-	歌う
байгаль	自然
байрла-	住む、居住する
дуул-	歌う
жуулчин	旅行者
жуулчны бааз	ツーリストセンター
зөвхөн	ただ～だけ
ирэх жил	来年
ихэнхдээ	大部分、たいてい
километр	キロメートル
мэдээж хэрэг	もちろん

ноднин	去年
нуур	湖
одон бөмбөг	卓球
онгоц	飛行機
орчим	近く
өвөл	冬
өнгөрөө-	過ごす
сонирх-	興味を持つ
сэл-	泳ぐ
таалагд-	気に入る
тийм үү	そうですか
тийм ээ	そうです
тийшээ	そちらへ、あちらへ
тэнд	あそこに、そこに
ус	水
үзэсгэлэнтэй	美しい
үнэхээр	本当に
хаашаа	どちらへ
хол	遠い
хоногло-	泊まる
хүйтэр-	寒くなる、冷える
цэвэр	きれい
ч гэсэн	でも、も
чөлөөт цаг	余暇、暇なとき、自由な時間
шүү	(文末詞) ~よ、~ね

テキスト

Чөлөөт цаг бол хүний амьдралын салшгүй хэсэг. Хүн өөртөө чөлөөт цаг гарган амарч дуртай зүйлээ хийх нь түүнд баяр баясал авчирна. Бид чөлөөт цагаа үр ашигтай өнгөрөөж, ном сонин уншин, зурагт үзэж аялал зугаалгаар явдаг. Зарим хүн чөлөөт цагийг өөртэйгээ байх алтан хором, тайван, амгалан байх, бодох, унших, өөрийгөө хөгжүүлэх боломж гэж боддог. Оюутан залуус чөлөөт цагаараа ажил хийж, хамтарч бүлгэм дугуйлан байгуулж, урлаг спортын арга хэмжээнд оролцдог. Тэд хичээлийн бус цагаар янз бүрийн уулзалт, хурал зөвлөгөөн зохион байгуулдаг. Оюутнууд завтай үедээ сагсан бөмбөг, гар бөмбөг тоглодог. Зун намар орой найз нартайгаа орчин үеийн хөгжим сонсож бүжиглэдэг. Долоо хоногийн сүүлээр ялангуяа сэрүүн улиралд ууланд аялна.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Юу хүний амьдралын салшгүй хэсэг вэ?

.....

2/ Тэд хичээлийн бус цагаар юу зохион байгуулдаг вэ?

.....

3/ Оюутнууд завтай үедээ юу тоглодог вэ?

.....

4/ Зун намар орой найз нартайгаа юу хийдэг вэ?

.....

(2) 語を補いなさい。

1/ Хүн өөртөө.....гарган..... дуртай зүйлээ ..... түүнд баяр .....

авчирна.

гарга-	出す
дугуйлан	サークル
завтай	暇な
зохион байгуул-	組織する
зөвлөгөөн	相談、協議
зугаалга	散歩、ピクニック
намар	秋
орчин үеийн	現代の
өөрийгөө	自分を
өөртөө	自分に
өөртэйгээ	自分と
сагсан бөмбөг	バスケットボール
салшгүй	切り離すことの出来ない、なくてはならない
спорт	スポーツ
сүүл	おわり
сэрүүн	涼しい
тайван	平和な、安らかな
тогло-	遊ぶ、演ずる、楽しむ
улирал	季節
урлаг	芸術
уулзалт	会合
үе	時

үр ашиг	有効性
хамтар-	一つになる、協力する
хичээлийн бус цаг	授業外の時間
хором	瞬間
хөгжүүл-	発展させる、進歩させる
хурал	集会、会議
янз бүрийн	いろいろな

第8課 (Найм) 旅行 (Аялал)

会話

-Онгоцны буудал хаана байна вэ?

-Онгоцны буудал хотын баруун дүүрэгт байдаг.

-Онгоцны буудал руу яаж явах вэ?

-Эндээс автобусанд сууж төв талбай хүрнэ. Төв талбайгаас метронд сууна.

-Лавлах товчоо хаана байна вэ?

-Зүүн булан руу эргээд хамгийн эхний цонх.

-Токио руу онгоц хэддэх өдрүүдэд нисдэг вэ?

-Токио руу долоо хоног бүрийн гурав дахь, тав дахь өдөр нислэгтэй.

-Энэ шууд нислэг үү?

-Үгүй. Сеүлээр дайрч өнгөрнө.

-Зорчих тасалбар ямар үнэтэй вэ?

-Зуун мянган төгрөг.

-Онгоцонд хэдийд сууж эхлэх вэ?

-Арван цаг хагасаас сууж эхэлнэ.

-Тээшээ хаана өгч болох вэ?

-Ачаа хадгалах газар өгч болно.

-Би ачаагаа хаанаас авах вэ?

-Ачаа хүлээн авах хэсгээс авч болно.

*****

-Уучлаарай. Би нэг юм асууя.

-Эрдэнэтийн галт тэрэгний тасалбар хаанаас авах вэ?

-Эндээс авч болно.

-Нэг хүний тасалбар ямар үнэтэй вэ?

-25 мянган төгрөг.

-Галт тэрэг хэзээ хөдлөх вэ?

-Гурван цаг арван таван минутад.

-Аян замдаа сайн яваарай.

-Ажлын амжилт хүсье.

語句 (1)

ачаа хадгалах газар	荷物預かり所
аян зам	旅程
баруун	西、右
булан	角
гурав дахь өдөр	水曜日
галт тэрэг	汽車、列車
дайрч өнгөр-	途中で立ち寄る、通過する
дүүрэг	郊外、区
зорчих тасалбар	搭乗券、旅行切符、乗車券
лавлах товчоо	案内所
метро	地下鉄
минут	分 (ふん)
нис-	飛ぶ
нислэг	飛行、フライト
онгоцны буудал	飛行場、空港
өг-	与える、渡す
тав дахь өдөр	金曜日
талбай	広場
тасалбар	切符

ТӨВ	中央
ТЭЭШ	荷物
ҮНЭ	値段
ХАГАС	半分
ХҮЛЭЭН АВ-	受け取る
ХҮС-	望む
ХӨДӨЛ-	動く
ХЭДДЭХ ӨДӨР	何曜日
ХЭДИЙД	いつ
ШУУД	直接
ЭРГЭ-	まがる
ЭХЭЛ-	始める

テキスト

Хөвсгөл нуур бол монголын хамгийн гүн хамгийн цэнгэг нуур юм. Хөвсгөл нуур гадна дотны зочид гийчдийн сонирхлыг татсан аялал жуулчлалын нутаг билээ. Хөвсгөл нуурын баруун эргээр Хорьдол сарьдагийн нуруу зэрэг өндөр уулс байдаг. Зүүн эргээр намхан мөлгөр уулс, битүү ой мод хүрээлсэн байдаг. Энэ нууранд зэрлэг цаа буга, янгир, хандгай, булга, хүдэр, халиу, бор гөрөөс, мануул, шилүүс зэрэг амьтан тархсан байна. Хөвсгөл нууранд очсон хүмүүс нуурын унаган төрх, цэвэр тунгалаг ус, агаар, ховор ан амьтан, байгалийн элдэв сонин тогтоц, ард олны зан заншил, ховор нандин түүхийн дурсгалт зүйлстэй танилцаж болно. Жуулчид хүсэл сонирхлоосоо хамаарч жуулчны бааз, гэр буудал, отгуудаас сонгож байгалийн үзэсгэлэнт орчинд амрахын зэрэгцээ цаатан, малчин айлд зочлоно. Сарлаг цаа буга унаж, урцанд хонон, мориор эсвэл усанд аялахаас гадна цэцэг сонирхож, шувуу ажиглаж бас загасчилна. Өвөл зуны цагт Хөвсгөл нуурын жуулчны бааз цаатны наадам, сарлагийн наадам мөсний баярыг зохион байгуулдаг. Монгол хүн бүр Хөвсгөл нуурт очихийг хүсдэг.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Хөвсгөл нуур ямар нуур вэ?

.....

2/ Хөвсгөл нуурын баруун эргээр юу байдаг вэ?

.....

3/ Зүүн эргээр юу байдаг вэ?

.....

4/ Монгол хүн бүр хаана очихийг хүсдэг вэ?

.....

(2) 問いの求めるものの名前をあげなさい。

1/ Хөвсгөл нууранд тархсан амьтдыг нэрлэ.

.....

2/ Хөвсгөл нууранд очоод танилцаж болох зүйлсийг нэрлэ.

.....

(3) 語を補いなさい。

1/ Хөвсгөл ..... гадна ..... зочид ..... сонирхлыг .....

аялал ..... нутаг .....

2/ Жуулчид .....сонирхлоосоо .....жуулчны бааз, ...,

отгуудаас .....байгалийн ..... орчинд .....зэрэгцээ .....,

малчин ..... зочлоно.

3/ .....цаа ..... унаж, ... хонон, мориор ..... усанд ..... гадна .....

сонирхож, ... ажиглаж ..... загасчилна.

4/ Өвөл ..... цагт ..... нуурын .....бааз ..... наадам, ...

наадам ..... баярыг ..... байгуулдаг.

語句 (2)

ажигла-

観察する

айл	家、家族、家の集団
амьтан	生き物、動物
ард олон	大衆、民衆
аялал жуулчлал	旅行
баяр	喜び、祝い
битүү	密な
бор гөрөөс	のろ鹿
буга	鹿
булга	黒てん
гадна	外部、外国の
гийчин	客
гүн	深い
гэр буудал	モンゴルゲルの宿舎
дотно	内部
дурсгалт зүйл	記念的なもの
загасчил-	魚釣りをする
зан заншил	風俗習慣
зочин	客
зочил-	訪問する
зэрлэг	野生の
зэрэгцээ	相並んで、同時に
малчин	牧民
мануул	野生の草原猫
мөлгөр	なめらかな

мөс	氷
наадам	祭り、競技
намхан	低い
нандин	神聖な、高貴な
нуруу	山脈
нутаг	地方
ой мод	森林
орчин	環境
отог	狩人や旅行者用の山野でのロッジ
өндөр	高い
сарлаг	ヤク
сарьдаг	万年雪で覆われた山（山頂）
сонго-	選ぶ
сонин	珍しい
сонирхол	興味、関心
тарх-	分散する
тат-	引く
тогтоц	構造、形成
төрх	外見、様子
тунгалаг	透明な
унаган	土着の、本来の、固有の
урц	仮小屋
үзэсгэлэнт	美しい
халиу	かわうそ

хамаар-	関係がある
хандгай	大鹿
ховор	まれな
хоно-	泊まる
хүдэр	じゃこう鹿
хүмүүс	人々 (хүн の複数形)
хүрээл-	囲む、取り囲む
хүсэл	希望
цаа	トナカイ
цаатан	トナカイ飼養民
цэнгэг	清らかな、塩気のない、淡水
шилүүс	山猫
шувуу	鳥
элдэв	いろいろな
эрэг	岸
эсвэл	あるいは
янгир	野生の山羊

第9課 (Eс) 乗り物、運輸 (Унаа тээвэр)

会話

-Энэ такси их дэлгүүр явах уу?

-Явна.

-Та энэ хаягаар хүргэж өгөөч.

-Арын суудалд суугаарай.

-Замдаа төв банкаар дайраад явж болох уу?

-Болно, хойшоо чиглээд нарийн гудамж хүрнэ.

-Их дэлгүүр дээр ирсэн үү?

-Тийм. Ирсэн байна.

-За, хэдийг төлөх вэ?

-1200 төгрөг.

-Баярлалаа.

-Зүгээр.

*****

-Ойрхон автобусны буудал зааж өгнө үү?

-Та баруун тийшээ энэ гудамж руу алхаад яваарай.

-Энэ автобус хаашаа явах вэ?

-Баянхошуу явна.

-Их сургууль руу очиход ямар автобусанд суух вэ?

-Сансар-Зурагт чиглэлийн автобусанд сууна.

-Энд буух гэсэн юм. Зөрье.

-Та энд буух уу?

-Тийм.

語句 (1)

автобусны буудал	バスの停留所
алх-	歩く
ар	後
буу-	下りる
дайр-	立ち寄る
дээр	～に
гудамж	通り、街路
зааж өг-	教えてくれる
зам	道
зөр-	すれ違ふ
зүгээр	どういたしまして
их дэлгүүр	デパート
нарийн	細い
ойрхон	近い
суудал	座席
такси	タクシー
тийшээ	～の方へ
төл-	支払う
хаяг	住所
хойш	後へ、北へ
хүр-	着く、到着する
хүргэж өг-	送り届ける

чиглэ-	向かう
чиглэл	方面、方向

テキスト

Хотын баруун дүүргийн зорчигч тээврийн төвөөс өглөө эрт автобус хөдөлдөг. Улсын нийслэлээс монгол орны аймаг бүр лүү олон өнгийн том жижиг автобус замд гардаг. Зорчигч цагийн хуваарийн дагуу өглөө, өдөр, орой хэзээ ч аялах боломжтой. Гэхдээ зун өвлийн чиглэлийн хуваарь өөрчлөгддөг. Хот хоорондын автобус цэвэр цэмцгэр, агааржуулагчтай тул зун сэрүүн байдаг. Өвөл халаалт сайтай учир огт даардаггүй, цонх цантдаггүй. Бас алс холын замд зорчигчийн тав тухыг хангасан суудал, зурагт, ариун цэврийн өрөөтэй юм. Хот хоорондын автобусанд олон цаг аялна. Зорчигчид замдаа түр зогсоолд бууж, хэдэн минут амарч, хоолны газар хоол идэж, цай уудаг. Автобус цай, ундаа, кофегоор үйлчилнэ. Бас аян замдаа захиалгаар дуу сонсож, кино үзэж, сонин ном уншдаг. Олонхи хүн автобусанд унтаж амардаг. Автобусны жолооч, үйлчлэгчийн зан харилцаа сайн, эелдэг, боловсон найрсаг. Хот хоорондын автобус харьцангуй үнэ хямд, үйлчилгээ сайн, найдвартай унаа юм. Та бүхэн аян замдаа сайн яваарай.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Автобус өглөө эрт хаанаас хөдөлдөг вэ?

.....

2/ Гэхдээ юу өөрчлөгддөг вэ?

.....

3/ Яагаад өвөл огт даардаггүй цонх цантдаггүй вэ?

.....

4/ Зорчигчид замдаа юу хийдэг вэ?

.....

5/ Автобус юугаар үйлчлэх вэ?

.....
6/ Олонхи хүн автобусанд юу хийдэг вэ?
.....

(2) 語を補いなさい。

1/ .....нийслэлээс ..... орны ..... бүр .....олон.....том .....автобус ....
гардаг.

2/ Зорчигч .....хуваарийн ..... өглөө, ..., орой ..... ч ..... боломжтой.

3/ Бас .... захиалгаар ..... сонсож, ... үзэж, ... ном .....

4/ Автобусны ..... үйлчлэгчийн ..... харилцаа ....., эелдэг, ...
найрсаг.

5/ ..... хоорондын ..... харьцангуй .....хямд, ... сайн, ...
унаа юм.

(3) 語を正しく配列しなさい。

1/ бүхэн, замдаа, яваарай, та, сайн, аян
.....

語句 (2)

агааржуулагч

エアコン

аймаг

アイマク (行政単位、県に相当)

алс

遠い

ариун цэвэр

衛生、~-ийн өрөө トイレ

аян зам

旅路

боловсон

文化的な、教養のある

боломжтой

可能性のある

бүхэн

すべて、みな

гэхдээ	しかし
даар-	寒く感じる、凍える
дагуу	～に沿って
дүүрэг	街区
жолооч	運転手
замд гар-	出発する
захиалга	予約、注文
зогсоол	停留所
зорчигч	旅客
кино	映画
кофе	コーヒー
лүү/рүү	～の方に
минут	分
найдвартай	信頼できる
найрсаг	親切的な
огт	全く
олонх	大部分
өнгө	色
өөрчлөгд-	変わる
сайтай	良い
тул	～のため
тээвэр	運輸、輸送、運送
унаа	乗り物
ундаа	飲み物
учир	～ので (理由)

халаалт	暖房
тав тух	快適
түр	しばらく
үйлчил-	サービスする
үйлчилгээ	業務
үйлчлэгч	車掌
ханга-	満たす
харилцаа	関係
харьцангуй	比較的
хоолны газар	食堂
хот хоорондын	都市間の
хуваарь	区分、区分表
хэзээ ч	いつでも
хямд	安い
цагийн хуваарь	時刻表
цай	お茶
цант-	霜がおりる
цэмцгэр	きれい好きな、お洒落な
эелдэг	愛想の良い

第 10 課 (Арав) ホテル (Зочид буудал)

会話

-Хэдэн өрөө авах вэ?

-Хоёр хүний өрөө байна уу?

-Байна. Байна.

-Хэдэн цагт гарах тооцоо хийдэг вэ?

-Өдөр арван хоёр цаг хүртэл.

-Өглөөний цай хэдээс вэ?

-Найман цагаас.

-Ачааг өрөөнд хүргэж өгнө үү?

-Удахгүй манай жижүүр танд тусална.

-Өрөөнд буцалсан ус байгаа юу?

-Байгаа. Цахилгаан данхаар буцалгаж уугаарай.

-Хот дотор утсаар ярихад, яаж залгах вэ?

-Жижүүрийн утсаар ярьж болно.

-Та такси дуудаж өгнө үү?

-Таван минутын дараа такси ирнэ. Түр хүлээж байгаарай.

*****

-Цагаан хэрэглэлээ солиулмаар байна. Болох уу?

-Удахгүй солиод өгье.

-Бас өрөөгөө цэвэрлүүлмээр байна.

-За ойлголоо. Үйлчлэгч танай өрөөнд очно.

-Хувцсаа индүүдүүлж болох уу?

-Угаалгын өрөөнд индүүчин ажиллаж байна.

-Өрөөндөө хоёр лонх шар айраг авч болох уу?

- За одоохон танд хүргээд өгье.
- Танайд бильярд тоглож болох уу?
- Бильярдны өрөөний түлхүүр надаас аваарай.
- Усан бассейн хэзээ онгойх вэ?
- Өглөө бүр найман цагаас онгойно.
- Тээш хадгалуулж болох уу?
- Тээшний өрөөнд хадгалуулж болно.

語句 (1)

бас	また
бильярд	ビリヤード
буцал-	沸騰する
буцалга-	沸騰させる
дотор	内 (の) 、中 (の)
дуудаж өг-	呼んであげる／くれる
жижүүр	当直
залга-	つなぐ
индүүдүүл-	アイロンかけをしてもらう
индүүчин	アイロンかけ人
лонх	ビン
одоохон	たった今
ойлго-	理解する
онгой-	開く
солиод өг-	交換してあげる、替えてあげる

тогло-	楽しむ、遊ぶ
тооцоо хий-	支払いをする
тээшний өрөө	荷物（貨物）室
угаалгын өрөө	洗濯室
удахгүй	まもなく
усан бассейн	プール
утсаар ярь-	電話で話す
хоёр хүний өрөө	二人部屋（ツイン）
хувцас	衣服、服
цагаан хэрэглэл	シーツ
цахилгаан данх	電気ポット
хадгалуул-	預かってもらう
хүлээж бай-	待っている
хүргээд өг-	運んであげる
цэвэрлүүл-	清掃してもらう
шар айраг	ビール

テキスト

Улаанбаатар зочид буудал Монгол улсын анхны таван одтой зочид буудал юм. Улаанбаатар зочид буудал ерөнхийлөгчийн өрөө, бүтэн люкс, хагас люкс, нэгдүгээр зэрэглэлийн өрөө, нэг ортой өрөө, хоёр ортой өрөөнөөс бүрдэнэ. Зочид буудлын зургаадугаар давхарт хурал, семинар зохион байгуулах зориулалттай дөрвөн танхим бий. Зочны өрөөнүүд олон улсын зочид буудлын стандартыг хангахуйц тавилга хэрэгслээр иж бүрэн тоноглогдсон. Өндөр хурд бүхий интернетийн үйлчилгээтэй. Зочид буудлын хоёрдугаар давхарт байх монгол хоолны “Да хүрээ” ресторан нэг ээлжиндээ дөчин хүн зэрэг хүлээн авах хүчин чадалтай. Тус буудлын Тэрэлж дэх салбар, хотоос холгүй байгалийн үзэсгэлэнтэй цэвэр цэнгэг орчинд байрладаг ба дээд зэрэглэлийн зочны өрөө,

гэр, зоогийн газар, бар, дэлгүүрээр та бүхэнд шуурхай үйлчилнэ. Тавтай морилно уу.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Улаанбаатар зочид буудал ямар буудал вэ?

.....

2/ Зочид буудлын хоёрдугаар давхарт ямар дөрвөн танхим бий вэ?

.....

(2) 問いの求めるものごとの名称をあげなさい。

1/ Улаанбаатар зочид буудлын өрөөнүүдийг нэрлэ.

.....

2/ Тэрэлж дэх салбарын үйлчилгээг нэрлэ.

.....

(3) 語を補いなさい。

1/ Зочны..... олон..... зочид .....стандартыг .....

тавилга ..... иж ..... тоноглогдсон.

2/ Өндөр .....бүхий .....үйлчилгээтэй.

3/ ..... буудлын ..... давхарт ..... монгол ..... “Да хүрээ” .....

нэг ээлжиндээ 40 ..... зэрэг..... авах хүчин .....

語句 (2)

анхны

最初の

байрла-	位置する
бар	バー
бүрд-	備わる
бүтэн люкс	全デラックス
бүхий	全ての、～のある
давхар	階
дээд зэрэглэл	高級
ерөнхийлөгч	大統領
зориулалт	目的、目標
зэрэглэл	等級
иж бүрэн	完全な
интернет	インターネット
морил-	いらっしゃる（「行く、来る」の（敬語））
нэг ортой өрөө	シングルベツトルーム
од	星
олон улсын	国際的
өндөр хурд	高速
ресторан	レストラン
салбар	支店
семинар	セミナー
стандарт	水準、標準
та бүхэн	あなたがたみな
тавтай	快適な／に
танхим	ホール

тоноглогд-	設備される
тус	この、当該の
хагас люкс	半デラックス
хоёр ортой өрөө	ダブルベツトルーム
холгүй	遠くない
хурал	会議
хурд	速度
хүлээн ав-	受け入れる
хүчин чадал	能力
хэрэгсэл	備品、設備
цэнгэг	新鮮な、清らかな、すがすがしい
шуурхай	迅速な／に
ээлж	交替

第 1 1 課 (Арван нэг) 店 (Дэлгүүр)

会話

-Үйлчлэгч ээ. Байцаа, загасны мах хаана байна вэ?

-Хүнсний ногоо мах зүүн буланд бий.

-Нэг килограмм үхрийн мах ямар үнэтэй вэ?

-Мянган төгрөг.

-Хоёр сав сүү авах гэсэн юм. Сүү байна уу?

-Байна.

-Сүү хэд вэ?

-Таван зуун төгрөг.

-Нийт хэдэн төгрөг болж байна вэ?

-Гурван мянга хоёр зуун төгрөг.

-Хариулт мөнгөө авна уу?

*****

-Эрэгтэй хүний цув эсвэл хүрэм байна уу?

-Зөвхөн хар, хөх, шар хүрэм үлдсэн байна.

-Тэгвэл хөх хүрэм үзүүлээч.

-Энэ хаанахых вэ?

-Японых.

-Жаахан багадаж байна. Арай том размер байна уу?

-Хамгийн том нь энэ.

-Ямар байна?

-Яг таарч байна. Үүнийг авъя.

-Хямдруулж болох уу?

-Таван мянгаар буулгая.

*****

-Эмэгтэй зуны гутал, даашинз хаанаас авч болох вэ?

-Эмэгтэйчүүдийн тасагт бий.

-Яаж очих вэ?

-Цахилгаан шатаар эсвэл урсдаг шатаар гурван давхарт гарна.

-Зуны гутал үзэж болох уу?

-Бололгүй яахав. Та ямар загвараас нь сонирхож байна.

-Өндөр өсгийтэй, ул нарийн хоншоортой гутал авмаар байна.

語句 (1)

ав-	買う、取る
арай	少し
багад-	小さすぎる
байцаа	キャベツ
бололгүй яахав	勿論いいです (直訳：いけないでどうしようか)
буулга-	下げる
гар-	のぼる
гутал	靴
даашинз	ドレス (薄地の布で作った単衣の)
жаахан	少し
загас	魚
загвар	見本、デザイン
килограмм	キログラム
мах	肉

нарийн	細かい
нийт	全部、全体
өсгий	かかと
размер	サイズ、寸法
сав	容器
сонирх-	興味がある
сүү	乳、ミルク
таар-	ぴったりする
тэгвэл	それでは
ул	靴底
урсдаг шат	エスカレーター
үлд-	残る
үнэтэй	高い（値段が）
үүнийг	これを（энэ の対格）
үхэр	牛
хаанахых	どこのもの
хариулт мөнгө	お釣り
хоншоор	（靴の）つま先
хөх	青い
хүнсний ногоо	野菜
хүрэм	（短い）ジャケット
хямдруул-	安くする
цахилгаан шат	エレベーター

цув	マント、レインコート
шар	黄色い
эмэгтэйчүүдийн тасаг	婦人コーナー（売り場）
эрэгтэй хүн	男性、紳士
яг	ちょうど

テキスト

Их дэлгүүрийн нэгдүгээр давхарт хүнсний тасаг бий. Энд байцаа, төмс, лууван, манжин зэрэг хүнсний ногоо, цай, сүү, жимс, шар айраг, архи, дарс, өндөг, чихэр, шоколад, цэвэр ус, ундаа, будаа, гурил, хонь, үхрийн мах, хиам худалдана. Хүнсний ногоог голдуу килограммаар савладаг. Харин махыг хөлдөөж граммлан боодог. Сүүг цаасан савтай зардаг. Хоолны өмнө хойно уух янз бүрийн дарс, виски, шар айраг том жижиг лонхтой байдаг. Хоёрдугаар давхарт үнэртэн, гоо сайхан, цэцэг, нүдний шилний тасаг бий. Гуравдугаар давхарт ноосон эдлэл, эрэгтэй, эмэгтэй болон хүүхдийн бэлэн хувцас, цахилгаан бараа номын тасаг байрлана. Тус их дэлгүүр баярын өдрүүдэд хямдралтай худалдаа зарладаг. Мөн байнгын үйлчлүүлэгчид хөнгөлөлт, урамшуулал эдлэх боломжтой. Өвөл монгол нэрийн ноолууран эдлэлийн бүтээгдэхүүнийг зарж борлуулдаг. Зуны цагт монгол үндэсний хувцас их эрэлттэй байдаг.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Их дэлгүүрийн хэддүгээр давхарт хүнсний тасаг бий вэ?

.....

2/ Юуг голдуу килограммаар савладаг вэ?

.....

3/ Харин юуг хөлдөөж боодог вэ?

.....

4/ Сүүг юутай зардаг вэ?

.....
5/ Тус их дэлгүүр баярын өдрүүдэд ямар худалдаа зарладаг вэ?
.....

6/ Өвөл юуг зарж борлуулдаг вэ?
.....

7/ Зуны цагт юу их эрэлттэй байдаг вэ?
.....

(2) 問いの求めるものの名前をあげなさい。

1/ Хүнсний тасагт худалдах барааг нэрлэ.
.....

2/ Хүнсний ногоог нэрлэ.
.....

3/ Хоёрдугаар давхрын тасгуудыг нэрлэ.
.....

4/ Гуравдугаар давхрын тасгуудыг нэрлэ.
.....

(3) 語を補いなさい。

1/ Хоолны.....хойно..... янз .....дарс, ..., шар..... том ..... лонхтой
.....

2/ .....байнгын ..... хөнгөлөлт..... эдлэх.....

語句 (2)

архи

酒

байнгын

いつもの、常時の

байрла-	位置を占める
баяр	祝い
боломжтой	～でありうる
боо-	包む
борлуул-	売る、転売する
будaa	穀物、穀類
бүтээгдэхүүн	生産品
бэлэн хувцас	既製服
виски	ウイスキー
гоо сайхан	美容
граммла-	グラムではかる
гурил	小麦粉
дарс	果実酒
жимс	果実
зар-	使う
зарла-	広告する
лууван	かぶら、人参
манжин	甜菜、蕪
монгол нэрийн	モンゴル名の
ноолуур	綿毛、柔毛、カシミヤ
ноосон эдлэл	ウール製品
нүдний шил	眼鏡
өмнө	前
өндөг	卵

савла-	容器に入れる
тасаг	売り場
төмс	ジャガイモ
урамшуулал	激励、インセンティブ
үйлчлүүлэгч	客
үндэсний хувцас	民族服
үнэртэн	香水
үхрийн мах	牛肉
хиам	腸詰め
хойно	後
хонь	羊
хөлдөө-	冷凍する
хөнгөлөлт	軽減、緩和、ディスカウント
худалд-	売る、商いする
худалдаа	販売
хямдрал	値下げ
цаас	紙
цахилгаан бараа	電化製品
цэвэр ус	清らかな水、ミネラルウォーター
чихэр	砂糖、飴、キャンディ
шоколад	チョコレート
эдэл-	使う、受ける
эдлэл	品物、製品
эрэлт	需要、要請

第 1 2 課 (Арван хоёр) レストラン (Зоогийн газар)

会話

-Та юу захиалах вэ?

-Ундаа, уух зүйл юу байна?

-Манайд цай, ундаа, дарс байна.

-Халуун цай нэг аяга авч болох уу?

-За одоохон авчирч өгье.

-Ямар хоол байна вэ?

-Бууз, хуушуур, цуйван, ногоотой хуурга байна.

-Ногоотой шөл байна уу?

-Байхгүй. Уучлаарай.

-Өөр ямар шөл байна вэ?

-Пүнтүүзтэй шөл байна. Та авах уу?

-Нэг тавгийг авъя. Баярлалаа.

-Тооцоогоо хийх гэсэн юм.

-Бүгд таван мянган төгрөг болж байна.

*****

-Зөөгч өө. Шар айраг нэг шил авъя.

-Боргио шар айрагнаас уу?

-Тиймээ.

-Нэг шил дарс, хоёр зуун грамм архи авч болох уу?

-Ямар дарс, ямар архи байна вэ?

-Усан үзэмний дарс, цагаан архи байна.

-Та монгол дарс авчирч өгнө үү?

-Тэгэлгүй яхав. Та түр хүлээж байгаарай.

-Ууцгаая найз аа. Тогтооё.

-Эрүүл энхийн төлөө.

語句 (1)

авчирч өг-	持ってきてあげる
аяга	椀、杯
байхгүй	ありません、ない
бууз	蒸した肉饅頭
бүгд	すべて、みな
грамм	グラム
захиал-	注文する
зөөгч	給仕
манайд	私達のところに
ногоотой хуурга	野菜入りの肉いため
ногоотой шөл	野菜入りスープ
нэг шил	一本（瓶）
пүнтүүзтэй шөл	春雨入りスープ
тогтооё	乾杯しましょう
тооцоо хий-	勘定を済ます
төлөө	～のために
тэгэлгүй яахав	勿論そうします
усан үзэм	ブドウ
уух зүйл	飲むもの
уучлаарай	すみません
халуун	暑い、熱い
хуушуур	揚げた肉饅頭

хүлээ-	待つ
цагаан архи	モンゴル製のウオッカ
цуйван	蒸し焼きうどん
шөл	スープ、汁
эрүүл энх	健康

テキスト

Монголчууд малын мах сүү шимийг боловсруулж хоол бэлтгэнэ. Монголчууд малын их бие, зүрх, уушиг, элэг, бөөр, ходоод, гэдсийг давс, сонгино, сармис, халуун ногоогоор амталж, махан хоол хийдэг. Мөн тураг махыг томоор хөшиглөөд, давс сонгиноор хачирлаж, саванд улайтгасан чулуутай хийж жигнээд, хорхог шөлийг болгодог. Монголчуудын чухал хоол хүнс бол цагаан идээ билээ. Цагаан идээнд ааруул, аарц, айраг, бяслаг, өрөм, тараг, хоормог, хутгамш, хурууд, хуурай сүү, цагаа, цагаан тос, шимийн архи, ээдэм, ээзгий зэрэг малын сүүгээр хийсэн бүтээгдэхүүн багтана. Монгол хүний идээ ундааны дээд нь таван хошуу малын маань сүү юм. Таван хошуу малын сүү дор бүрдээ өвөрмөц. Хонины сүүг тослог ихтэй, чихэрлэг, сүлрэх чанараар илүү гэж үзнэ. Ямааны сүүг шингэн, тослог багатай сүлрэх нь хониныхоос дутуу гэж үзнэ.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Монголчууд юуг боловсруулж хоол бэлтгэх вэ?

.....

2/ Хорхог шөлийг хэрхэн хийж болгодог вэ?

.....

3/ Хонины сүүг юу гэж үзэх вэ?

.....

4/ Ямааны сүүг юу гэж үзэх вэ?

.....

5/ Монгол хүний идээ ундааны дээд нь юу вэ?

.....

(2) 問いの求めるものの名前をあげなさい。

1/ Махан хоол хийдэг малын эрхтнийг нэрлэ.

.....

2/ Махан хоолны амтлагчийг нэрлэ.

.....

3/ Цагаан идээг нэрлэ.

.....

(3) 語を補いなさい。

1/ Монголчуудын..... хоол..... бол..... идээ.....

2/ ..... хошуу.....сүү..... бүрдээ.....

語句 (2)

ааруул	アーロール (乾酪)
аарц	アールツ (チーズの一種)
амтал-	味付けする
бага	少ない
багт-	入る
болго-	料理する
боловсруул-	加工する、精製する
бөөр	腎臓
бяслаг	チーズ
гэ-	～という

гэдэс	腹
давс	塩
дор бүрдээ	個々に、それぞれに
дутуу	足りない
дээд	最上 (のもの)
жигнэ-	蒸す
зүрх	心臓
идээ	食物
илүү	余計に
их бие	胴体
мал	家畜
махан хоол	肉の食事
өрөм	ウルム (熱したミルクの表面の薄膜から作る乳製品の1種)
сармис	ニンニク
сонгино	葱
сүлэр-	乳の味がする
сүү шим	乳、ミルク
таван хошуу мал	五種の家畜 (馬、牛、らくだ、羊、山羊)
тараг	ヨーグルト
тослог	脂肪、脂っこい
тураг мах	ヒレ肉
улайтга-	赤くする、赤熱する
уушиг	肺

халуун ногоо	香辛料、薬味
хачирла-	つけ合わせる
ходоод	胃
хоормог	ホールモッグ (乳とタラグかアイラグとを混ぜ合わせたヨーグルトの1種)
хорхог	ホルホッグ (焼いた石で作る焼肉料理)
хөшиглө-	切り刻む
хутгамш	新鮮なクリームと混ぜ合わせた粉状のエーズギーかアーロール
хурууд	硬い乾燥チーズ
хуурай сүү	粉ミルク
цагаа	一度煮立てた凝乳
цагаан идээ	乳製品
цагаан тос	バター
чанар	質
чихэрлэг	砂糖っぼい
чулуу	石
шим	栄養分
шимийн архи	家畜の乳から作った蒸留酒
шингэн	薄い
элэг	肝臓
ээдэм	凝固乳
ээзгий	凝乳
ямаа	山羊

第 13 課 (Арван гурав) 郵便、通信 (Шуудан, холбоо)

会話

-Сайн байна уу?

-Сайн. Танд юугаар туслах вэ?

-Илгээмж явуулах гэсэн юм.

-Хаашаа?

-Япон руу.

-Япон руу нэг килограмм ачаа ямар үнэтэй вэ?

-Үнийн жагсаалтаас харна уу?

-Та ачаагаа жигнүүлээд, гаальд шалгуулах ёстой.

-За ойлголоо.

-Та очих болон буцах хаягаа бичнэ үү?

-За одоохон.

-Энэ ачаа Япон улсад хэдий хугацаанд очих вэ?

-Хоёр долоо хоногийн дотор очно.

-Хэдэн төгрөг төлөх вэ?

-Мянган төгрөг болж байна.

-Их баярлалаа.

-Ажлын амжилт хүсье.

*****

-Байна уу?

-Байна. Хэн бэ?

-Би Бат байна.

-Би Дорж байна.

-Чи завтай бол үдээс хойш уулзаж гадуур явах уу?

- Тэгье.
- Хаагуур явах вэ?
- Хоёулаа эхлээд үндэсний зургийн үзэсгэлэн үзье.
- Дараа нь яах вэ?
- Орой хамт япон зоогийн газар хоол идье.
- Чи ямар япон хоол идмээр байна вэ?
- Би салат, цагаан будаа, загасны шөлд дуртай.
- За. Зөвшөөрч байна.
- Таван цагт танай ажлын газрын үүдэнд уулзъя.
- Чи миний гар утас руу залгаарай.
- Тэгэлгүй яахав. Утасны дугаар чинь хэд билээ?
- 88-86-04-95
- Баярлалаа. Түр баяртай.

語句 (1)

ажил	仕事
ажлын газар	勤務先、職場
ачаа	荷物
байна уу	もしもし (電話で)
буцах хаяг	返送先
гадуур	外に
гар утас	携帯電話
жагсаалт	表 (ひょう)
жигнүүл-	重量を測ってもらう

зөвшөөр-	認める、賛成する
илгээмж	小包
очих хаяг	あて先
салат	サラダ
тэг-	そうする
үзэсгэлэн	展覧会、展示会
үүд	ドア、門
хаагуур	どこを
хаашаа	どこへ
хар-	見る、眺める
хоёулаа	二人一緒に
хугацаа	期間
хэдий	どれほど
цагаан будаа	お米
шалгуул-	検査を受ける
эхлээд	初めに

テキスト

Хүмүүс баяраар бие биедээ мэндчилгээ дэвшүүлж, ил захидал илгээдэг. Ил захидал нэг ба хоёр хуудастай байж болно. Хоёр хэсгээс бүрдсэн ил захидлын хуудсыг дугтуйнд хийдэг. Шуудангийн ил захидлын хуудсанд багтах мэдээлэл, бичиг, ном хэвлэлээс хэсэглэн авсан зүйл, гар ба гэрэл зургийг нааж болно. Ил захидлын хуудас захидлын дугтуйны хэмжээнд таарах ёстой. Ил захидал үндэсний түүх, соёл, зан заншил, байгаль, ан амьтан зэрэг төрөл бүрийн сэдэвтэй байна. Олон нэр төрлийн, өнгө загвартай ил захидал, мэндчилгээг захиалгаар хэвлэнэ. Зарим хүн гараар ил захидал урладаг. Гараар урласан ил захидал содон сонин бэлэг, хүндэтгэл болно. Ил захидал гараараа урлахад гоёмсог цаас, үзэг, хайч, цавуу байхад л хангалттай. Ил захидал халуун дулаан үгийг дамжуулахаас гадна өвөрмөц амттай байж болно. Сайхан идэж болдог ил

захидлыг бүтээжээ. Иддэг ил захидал тус тусын онцлог амттай тул амтыг нь сонгох боломжтой ажээ.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Ил захидал хэдэн хуудастай байж болох вэ?

.....

2/ Юуг дугтуйнд хийдэг вэ?

.....

3/ Ямар ил захидал мэндчилгээг захиалгаар хэвлэх вэ?

.....

4/ Зарим хүн гараар юу урладаг вэ?

.....

5/ Юу сонин содон бэлэг, хүндэтгэл болох вэ?

.....

(2) 語を補いなさい。

1/ Шуудангийн .... захидлын ..... багтах ....., бичиг, ...хэвлэлээс

..... авсан ....., гар..... гэрэл ..... нааж .....

2/ .....захидлын..... захидлын ..... хэмжээнд ..... ёстой.

3/ Ил ..... үндэсний ..... соёл, ... заншил, ..., ан ..... зэрэг .....

бүрийн..... байна.

4/ ..... ил ..... тус ..... онцлог ..... тул ..... сонгох ..... ажээ.

(3) 語を正しく配列しなさい。

1/ гадна, захидал, дамжуулахаас, болно, амттай, халуун, үгийг, байж, ил,

дулаан

.....
2/ бүтээжээ, идэж, болдог, захидлыг, болдог, сайхан, ил
.....

語句 (2)

амт	味
ан амьтан	動物
бие биедээ	お互いに
бүрд-	成る
бүтээ-	つくる
бэлэг	贈り物
гадна	他に
гар	手
гар зураг	線描、図画
гоёмсог	美しい
гэрэл зураг	写真
дамжуул-	伝える
дугтуй	封筒
дэвшүүл-	ささげる
зан заншил	習慣
захиалга	注文
захидал	手紙
ил захидал	ハガキ
илгээ-	送る

МЭДЭЭЛЭЛ	情報、知らせ
МЭНДЧИЛГЭЭ	挨拶
наа-	貼る
нэр төрөл	種類
ОНЦЛОГ	特徴
СОДОН	変わった
СЭДЭВ	主題
таар-	ぴったりと合う
төрөл бүрийн	あらゆる種類の
тус тусын	各々の
урла-	巧みに作る
ҮГ	言葉
хайч	はさみ
хангалттай	満足のいく
хуудас	ページ
ХҮМҮҮС	人々
ХҮНДЭТГЭЛ	尊敬
ХЭВЛЭ-	出版する
ХЭВЛЭЛ	出版、印刷
ХЭМЖЭЭ	規格
ХЭСЭГЛЭ-	小分けにする
цавуу	糊
шуудан	郵便

第 1 4 課 (Арван дөрөв) 理髮店、靴修理、ドライクリーニング
(Үсчин, гутал засвар, хими цэвэрлэгээ)

会話

-Сайн байна уу? Та үсээ яаж засуулах вэ?

-Үсээ богино тайруулаад, угаалгах гэсэн юм.

-За ямар маягаар засуулах вэ? Энэ зургаас сонгоно уу?

-Ингэж засуулъя.

-Урдаас нь нэлээд, хоёр хажуунаас бага зэрэг аваарай.

-За таны үс их шингэн юм. Тиймээс урдаас тайрахгүй бол болохгүй.

-Та өөрөө мэд дээ.

-Та эмчилгээний шампуниар үсээ угааж байгаарай.

-За ойлголоо.

*****

-Уучлаарай. Гутлаа засуулах гэсэн юм.

-Яаж засуулах вэ?

-Миний гутлын өсгий уначихлаа.

-За. Эхлээд зузаан ул тавьж наах уу?

-Үгүй. Өсгий хадаж өгнө үү?

-Эхэлж оёод хадъя.

-Хэзээ бэлэн болох вэ?

-Дөрвөн цагийн дараа бэлэн болно.

*****

-Би хэдэн хувцас цэвэрлүүлмээр байна.

-Хэдэн хувцас вэ?

-Хоёр цамц нэг өмд.

-Цамцны толбо арилах уу?

-Арилах боломжтой.

-Тасалбараа авна уу?

-За.

-Яаралтай бол маргааш ирж хувцсаа аваарай.

語句 (1)

арил-	きれいになる、(汚れが) 落ちる
бага зэрэг	少しばかり
богино	短い
болохгүй	いけない、ならない
бэлэн	準備ができた
засуул-	直してもら、整えてもら
зузаан	厚い
ингэ-	こうする
маргааш	明日
маяг	形、～風
наа-	貼る、貼りつける
өмд	ズボン
өөрөө	自分自身
тавь-	置く
тайр-	刈る
тайруул-	刈らせる、刈ってもら
тасалбар	クーポン、レシート
тиймээс	だから
толбо	シミ、汚れ
угаалга-	洗ってもら

ул	足底、靴底
уна-	落ちる
урд	前
үс	髪
хад-	(釘などを) 打ち込む
хадаж өг-	(釘などを) 打ち込んでくれる
хажуу	側
цамц	シャツ
шампунь	シャンプー
эмчилгээ	治療
эхлээд	始めに
яаралтай	急いだ

テキスト

理髪店 (Үсчин)

Үсчин үс засах, үс хэлбэртэй засах, үс тайрах, үс хэлбэртэй тайрах, урт богино үс сэнсдэх, үс угаах, үс тослох, үс индүүдэх, үс сүлжих, үс будах зэрэг олон үйлчилгээ үзүүлнэ. Бас хөл, гарын хумс засал, нүүрний арьс, бүтэн биеийн арьс арчилгаанаас гадна хөмсөг шивэх, толгой хүзүүний чилээг тайлах, биеийн арьс гуужуулах, нүүр чийгшүүлэн толийлгох гэх мэтээр гоо сайхны цогц үйлчилгээ ч бий. Үс сайхан бол зүс сайхан. Үс цэвэр өнгөлөг байхыг хүн бүхэн хүснэ. Үсийг хүний нүүр царайны хэлбэр, зан чанарт тохируулж тайрна. Аливаа засалт хүнд зохино. Эмэгтэйчүүдэд бага зэрэг долгионтой, дундаж урттай, хөвсгөр үс зохино. Харин эрэгтэйчүүдэд хурц өнцөг гаргаж, захалсан үс тохирно.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Үсийг юунд тохируулж тайрах вэ?

.....

2/ Эмэгтэйчүүдэд ямар үс зохих вэ?

.....

3/ Эрэгтэйчүүдэд ямар үс зохих вэ?

.....

(2) 問いの求めるものの名前をあげなさい。

1/ Үсчний үйлчилгээг нэрлэ.

.....

2/ Гоо сайхны үйлчилгээг нэрлэ.

.....

(3) 適切な問いを作りなさい。

1/.....?

Үс сайхан бол зүс сайхан.

2/.....?

Үс цэвэр өнгөлөг байхыг хүн бүхэн хүснэ.

3/.....?

Аливаа засалт хүнд зохино.

語句 (2)

арчилгаа   世話、気遣い

арьс   皮膚、皮

буд-   塗る

бүтэн   完全な

бүхэн   全て

гадна   ほかに

гарын хумс засал	手の爪の手入れ
гуужуул-	脱毛させる
ГЭХ МЭГ	など
долгион	波
дундаж	平均の
зан чанар	性質
зас-	直す、整える
засалт	調整
захал-	手入れをする
зохь-	合う、適する
зүс	顔色
индүүд-	アイロンをかける
өнгөлөг	色艶のある、美しい
өнцөг	かど、隅
сүлж-	編む
сэнсд-	ファンで整える
тайл-	とく、ほぐす
тайр-	切り取る、刈る
толгой	頭
толийлго-	滑らかにする
тосло-	油をつける
тохир-	一致する、適合する
тохируул-	合わせる
урт	長い
үзүүл-	見せる、与える、する

үйлчилгээ	サービス
үсчин	理髪店、理髪師
хөлийн хумс засал	足の爪の手入れ
хөвсгөр	やわらかい
хөмсөг	眉毛
хурц	鋭い
хүзүү	首、うなじ
хэлбэр	形
цогц	複合体、構成
цэвэр	きれいな
чийгшүүл-	湿気を与える
чилээ	疲れ
шив-	ちくりと刺す
эмэгтэйчүүд	女性たち
эрэгтэйчүүд	男性たち

第 1 5 課 (Арван тав) 天候、四季 (Цаг агаар, дөрвөн улирал)

会話

-Өнөөдөр гадаа ямар байна?

-Маш хүйтэн байна.

-Шөнөдөө хасах гучин хэм хүрсэн гэнэ.

-Маргааш цаг агаар ямар байх вэ?

-Цастай гэсэн.

-Цас орж гол хөлдөхөөр тэшүүрээр гулгамаар байна.

-Ирэх долоо хоногт цасан шуурга шуурна гэж сонслоо.

-Ойрдоо тэнгэр муухай байна.

-Бушуухан дулаараасай.

*****

-Хавар болж голын мөс хайлж газар гэсчээ.

-Ууланд хавар нэлээд жиндүү шүү.

-Говьд хаврын хавсарга шороо шуурдаг.

-Хангай нутагт зун сэрүүхэн үү?

-Сэрүүн өдөр олон.

-Говьд зун халуун уу?

-Тийм ээ. Зундаа халуун, өдөртөө нэмэх гучин таван хэм хүрдэг.

-Хангайд бороо их ордог байх аа?

-Зун их бороошно.

-Өвс ногоо ургаж, нар гарах ч сайхан даа.

-Зуны өглөө ойгоор алхах юм сан.

-Харин хангайд намар их богинохон.

-Гэхдээ ургац хураалт гээд та нар завгүй байдаг байх.

-Бас өвлийн бэлтгэлээ базаана.

-Модны навч шарлах жаахан уйтгартай . Тийм ээ?

- Би намрыг зураг шиг үзэсгэлэнтэй гэж боддог.
- Манай тал нутагт намар гурван сар үргэлжилдэг.
- Нээрэн говьд өвөл их удаан хүйтэн гэсэн.
- Гэхдээ говьд өвөл цас бага ордог.

語句 (1)

базаа-	準備する
богинохон	短い
бод-	考える
бороо ор-	雨が降る
бороош-	雨模様になる
бушуухан	すばやく
гадаа	外
газар	土地、地面
гар-	出る、のぼる
ГОВЬ	ゴビ (乾燥した砂礫性の硬い土地)
гол	河、川
гулга-	滑る
гэс-	(雪、氷などが) 融ける
дулаар-	暖かくなる
жиндүү	冷え冷えした
завгүй	忙しい
ирэх долоо хоног	来週
муухай	悪い
навч	葉

нар	太陽
ногоо	草、牧草
нутаг	故郷、地方
нэмэх	加える、プラス
нээрэн	本当に
мод	木、林
ой	森、森林
ойрдоо	最近
өвс	草
өнөөдөр	今日
сэрүүхэн	いくらか涼しい
тал	平地
тэнгэр	天、天気
тэшүүр	スケート
удаан	長い（あいだ）
уйтгартай	憂鬱な
урга-	生える
ургац хураалт	収穫
үргэлжил-	続く
хавар	春
хайл-	とける
хавсарга	（春の）突き刺すような冷たい風
хангай	ハンガイ、快適な気候で森や山が多く、河川に富む肥沃な土壌の高原状の土地
хасах	減ずる、マイナス

хөлд-	凍る
хүйтэн	寒い
хүр-	至る、達する
хэм	度 (温度の)
цаг агаар	天候
цас	雪
цас ор-	雪が降る
цасан шуурга	吹雪
шарал-	黄色くなる
шороо	土、埃
шуур-	(嵐が) 吹き荒れる

テキスト

天気予報 (Цаг агаарын мэдээ)

Зүүн зүгийн нутгаар багавтар үүлтэй. Бусад нутгаар үүлшинэ. Баруун зүгийн нутгийн зарим газраар цас орж, цасан шуурга шуурна. Бусад нутгаар цас орохгүй. Салхи баруун өмнөөс секундэд 6-11 метр хүрнэ. Баруун зүгийн нутаг болон говийн бүс нутгийн зарим газраар секундэд түр зуур 16 метр хүрч ширүүснэ. Увс нуур болон Дархадын хотгороор, сав газраар 11-16 хэм, Идэр, Тэс, Ерөө, Эг-Үүр, Орхон, Сэлэнгэ, Хараа, Туул, Тэрэлж голын сав газраар 7-12 хэм хүйтэн, Онон, Улз, Халх голын сав газраар 3-8 хэм хүйтэн байна. Говийн бүс нутгийн өмнөд хэсэг болон цас багатай нутгуудаар шөнөдөө 1-6 хэм дулаан байна. Бусад нутгаар өдөртөө 2 хэм дулаанаас 3 хэм хүйтэн байна.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Хаагуур цас орж цасан шуурга шуурах вэ?

2/ Бусад нутгаар яах вэ?

3/ Юу баруун өмнөөс секундэд 6-11 метр хүрэх вэ?

(2) 語を補いなさい。

1/ Баруун..... нутаг болон ..... бүс ..... зарим газраар .....түр зуур

16 .....хүрч .....

2/ .....нутгаар ..... 2 хэм ..... 3 ..... хүйтэн.....

(3) 次の数を文字で書きなさい。

1/ 11.....

2/ 16.....

3/ 3-8.....

4/ 9-12.....

5/13-15.....

語句 (2)

багавтар   ほんの少し

бусад   他の

бүс нутаг   地帯、地域

гол   川

зүг   方向、方角

метр   メートル

өмнө   南、前

өмнөд   南の

сав газар   流域

салхи   風

секунд   秒

түр зуур	しばらく
үүл	雲
үүлш-	曇る
хотгор	くぼ地、くぼんだ
ширүүс-	激しくなる

第 16 課 (Арван зургаа) 劇、娯楽、図書館 (Жүжиг, үзвэр, номын сан)

会話

-Энэ ямар нэртэй жүжиг вэ?

-Данзанравжаагийн зохиосон “Саран хөхөө” гэдэг жүжиг.

-Энэ жүжиг ямар сэдэвтэй вэ?

-Варанаси хотын ханхүү хөхөө болсон тухай гардаг.

-Хөхөө ном номлодог бил үү?

-Тийм.

-Жүжгийн гол дүрд хэн тоглож байна вэ?

-Саранхөхөөгийн дүрд жүжигчин Болд тоглож байна.

-Найруулагч нь хэн бэ?

-Баатар гуай.

-Хэддэх өдөр тоглох вэ?

-Нэгдэх өдөр арван найман цагаас тоглоно гэнэ.

*****

-Чи ямар ном уншиж байна вэ?

-Би “Монголын нууц товчоо” зохиол уншиж байна.

-Чингис хааны тухай зохиол биз дээ?

-Тийм. Монголын их гүрний түүхийн ном.

-Чингис хаан ямар хүн бэ?

-Чингис хаан арван гуравдугаар зууны монголын баатар хүн.

-Би ч гэсэн энэ баатрын тухай уншмаар байна.

-Олж уншаарай.

語句 (1)

баатар	英雄
биз дээ	きっと～でしょうね
бил үү	～だったかな
гол	主な、中心
гуай	～さん
гүрэн	国家
дүр	役
жүжиг	劇
жүжигчин	俳優
зохио-	作る
зохиол	作品
найруулагч	演出家
номло-	説教する
нууц	秘密
ол-	見つける
товчоо	概要
тухай	～について
ханхүү	王子
хөхөө	かつこう

テキスト

ボグドハーン宮殿博物館 (Богд хааны ордон музей)

Халхын наймдугаар богд Жавзандамба хааны амьдарч байсан өргөө долоон ордноос бүрдэнэ. Энэ ордон музейд муу ёрын сүнсээс хамгаалсан хаалттай хаалга буюу Янпай хаалга, Богд хаан болон түүний хатан, садан төрлийн

хүмүүс нь ордог нээлттэй хаалга буюу Асарт хаалга байдаг. Мөн найман багана, долоон давхар дээврээс бүрдэх нэг ч хадаас хэрэглэлгүйгээр 108 төрлийн оньсоор угсарсан Амгалан энхийн хаалга ч бий. Энэ хаалгыг Жавзандамба хутагтыг хаанаар өргөмжилсөн үйл явдалд зориулж барьсан юм.

Богдын музейд Махранзын сүм, Равса буюу сэрүүн асар, Торгон зургийн сүм, Уран зургийн сүм, Найдан сүм, Бурхны сүм, Лаврин сүм гэсэн зургаан сүм нэг асар бий. Богд хааны өвлийн ордон бол тухайн үедээ монголд хамгийн анхны европ загвараар баригдсан барилга ажээ. Богд хаан, түүний хатан Дондогдулам нарын хэрэглэж байсан эд өлөг, хувцас хэрэглэлийг одоо үзмэр болгожээ.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Юу долоон ордноос бүрдэх вэ?

.....

2/ Юуг одоо үзмэр болгосон бэ?

.....

(2) 問いの求めるものの名前をあげなさい。

1/ Богдын музейн хаалгануудыг нэрлэ.

.....

2/ Богдын музейн сүмүүдийг нэрлэ.

.....

(3) 語を正しく配列しなさい。

1/ барьсан, энэ, хутагтыг, энэ, хаанаар, хаалгыг, явдалд, өргөмжилсөн, явдалд, зориулж, үйл, Жавзандамба, юм

.....

2/ хамгийн, үедээ, баригдсан, европ, хааны, ордон, тухайн, монголд, анхны, загвараар, барилга, Богд, ажээ, өвлийн, бол

.....

語句 (2)

амгалан	平和な、平穩な
асар	大天幕
багана	柱
баригд-	建てられる
барилга	建物
барь-	建てる
богд	聖なる
болго-	～にする
бурхан	仏、仏陀
давхар	層、二重の
дээвэр	屋根
европ	ヨーロッパ
зориул-	向ける、ささげる
музей	博物館
муу ёр	悪い予兆
нэг ч	一つも
нээлтэй	開いた
оньс	差し錠、かんぬき
ордон	宮殿
өргөмжил-	位を授与した
өргөө	宮殿、王宮

садан	親族、親戚
сүм	寺
сүнс	靈
торго	絹
төрөл	種類
тухайн үе	その頃
угсар-	組み立てる、連結する
уран зураг	絵画
үзмэр	展示品、陳列品
үйл явдал	事柄、行為
хаалга	門
хаалттай	閉じた
хаан	ハーン、王
хадаас	釘
хамгаал-	守る
хатан	王妃
хутагт	卓越した活仏に授けられる最高の僧の称号
хэрэглэ-	利用する
хэрэглэл	用具、装身具
эд өлөг	物品
энх	平和な

第 17 課 (Арван долоо) 病院、薬局 (Эмнэлэг, эмийн сан)

会話

-Сайн байна уу?

-Би ходоодоо үзүүлэх гэсэн юм.

-Бие чинь яаж байна вэ?

-Дотор муухайраад байна.

-Хоолны дуршил хэр байна?

-Зүгээр.

-Энд өвдөж байна уу?

-Үгүй гайгүй.

-Амаа ангайж, хэлээ гаргана уу?

-Халуунтай байна уу?

-Тийм. Халуурч байна.

-Та шинжилгээ өгч, гэрэлд харуулах хэрэгтэй.

-Хариу тааруу гарвал яах вэ?

-Хэвтэж эмчлүүлэх шаардлагатай.

-Амьсгаа гүнзгий аваарай.

-Жаахан хүлээнэ үү? Танд ходоодны эм бичиж өгье.

-Баярлалаа эмч ээ.

-Баяртай түргэн эдгээрэй.

*****

-Эмийн сан хаана вэ?

-Эмнэлгийн баруун талд жижиг цагаан байшин бий.

-Эмийн жороо хаана өгөх вэ?

-Хүлээн авахад өгнө үү.

-Энэ эмийг яаж уух вэ?

-Хоолны дараа өдөрт хоёр удаа ууна.

語句 (1)

ам	口
амьсгаа	呼吸
ангай-	開ける
байшин	建物、固定家屋
гайгүй	大丈夫、なんでもない
гүнзгий	深く
гэрэл	光、光線
дотор муухайр-	吐き気を催す、気持ちが悪くなる
зүгээр	なんともない、大丈夫
өвд-	痛む
тааруу	悪い
түргэн	速い
үзүүл-	見てもらう
халуун	熱
халуур-	熱がある、熱が出る
хариу	答え
харуул-	調べてもらう
хоолны дуршил	食欲
хүлээн авах	受付、受け取る
хэвт-	横になる、病気で寝ている

хэл гарга-	舌を出す
хэр	いかが
хэрэгтэй	必要な
шаардлагатай	要請がある、～ねばならない
шинжилгээ	検査
эдгэ-	回復する
эм	薬
эмийн жор	処方箋
эмийн сан	薬局
эмнэлэг	病院
эмч	医者
эмчлүүл-	治療してもらう、治療を受ける
яа-	どうする

テキスト

“Эрүүл чийрэг монгол хүн” аяны хүрээнд нийслэлийн зарим иргэнд эмнэлгийн мэргэжлийн үзлэгийг сарын турш хийжээ. Үзлэг үнэ төлбөргүй байсан ажээ. Эмч нар амин дэм тараажээ. Улаанбаатар хотын олон дүүргийн хэдэн зуун хүн дотор, мэдрэл, эмэгтэйчүүд, хүүхэд, арьс өнгө, мэс засал, чих хамар хоолой, дүрс оношлогооны үзлэгт хамрагдаж, шинжилгээ, эмчилгээ хийлгэжээ. Мөн эмч, сувилагч, эмнэлгийн ажилтан нар даралт ихсэх, дотоод шүүрэл, зүрх судас, зүрхний хэм алдах, уушиг, үргүйдэл, чихрийн шижин, бөөр, нуруу нугас, хоол боловсруулах эрхтэн, харшлын өвчин эмгэгээс урьдчилан сэргийлэх талаар яриа таниулга хийлээ. Эцэст нь тэд эрүүл хүнсээр хооллох, цэвэр агаарт аялах, дасгал сургууль хийж, гүйх, алхах, биеийн тамир, спортоор хичээллэхийн чухлыг онцолж байлаа.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Эрүүл чийрэг монгол хүн аяны хүрээнд юу хийсэн бэ?

.....

2/ Үзлэг ямар байсан бэ?

.....

3/ Эмч нар юу тараасан бэ?

.....

(2) 問いの求めるものの名前をあげなさい。

1/ Эмнэлгийн үзлэгүүдийг нэрлэ.

.....

2/ Өвчин эмгэгүүдийг нэрлэ.

.....

(3) 語を正しく配列しなさい。

1/ спортоор, онцолж, чухлыг, хийж, нь, хооллох, эцэст, цэвэр, эрүүл, аялах, дасгал, сургууль, гүйх биеийн тамир, агаарт, алхах, хичээллэхийн, байлаа, тэд, хүнсээр

.....

語句 (2)

амин дэм   命のサポート

арьс өнгө   皮膚

аян   旅行

биеийн тамир   体育、運動

гүй-	走る
даралт	血压
дасгал	訓練
дотоод шүүрэл	内分泌腺
дотор	内臓
дүрс оношлогоо	診断
дүүрэг	区
зүрх судас	心臓血管
зүрхний хэм алд-	不整脈になる（心臓が不規則な鼓動をする）
иргэн	公民
ихэс-	上がる、増える
мэдрэл	神経
мэс засал	手術
нуруу нугас	脊髓
онцол-	強調する
өвчин	病気
сургууль хий-	訓練をする
таниулга	説明
тараа-	広げる
турш	～の間
тэд	彼ら
урьдчилан сэргийл-	予防する
үзлэг	検査

үнэ төлбөргүй	無料
үргүйдэл	不妊
хамрагд-	包含される
хийлгэ-	してもらい、おこなってもらい
хоол боловсруул-	食物を消化する
харшил	アレルギー
хичээллэ-	訓練する
хоолло-	食事をする
чийрэг	健康な、力の強い
чих хамар хоолой	耳鼻咽喉
чихрийн шижин	糖尿病
чухал	重要
эмгэг	病気
эрүүл	健康
эрхтэн	器官

第 18 課 (Арван найм) ウランバートル市 (Улаанбаатар хот)

会話

-Чингисийн хөшөө хаана байдаг вэ?

-Чингисийн хөшөө төрийн ордны өмнө байдаг.

-Дуурь бүжгийн театр луу яаж очих вэ?

-Чигээрээ яваад зүүн тийшээ эргэнэ.

-Тэр байшин улсын номын сан мөн үү?

-Тийм ээ. Та зам хөндлөн гараад яваарай.

-Энэ гудамжийг юу гэж нэрлэдэг вэ?

-Энх тайвны өргөн чөлөө гэдэг.

-Би Японы элчин сайдын яам руу яаж явах вэ?

-Эндээс автобусаар явна.

-Явган явбал хол уу?

-“Улаанбаатар” зочид буудлын зүүн талаар алхаад, Анагаахын их сургуулийн дэргэдүүр өнгөрч очно.

*****

- Энэ Зайсан толгой дээрээс Улаанбаатар хот их тод харагдаж байна.

-Зүүнээс баруун тийш хөндлөн урссан энэ гол ямар гол вэ?

-Туул гол.

-Утаа савссан, өндөр том зуухтай барилга юу вэ?

-Дөрөвдүгээр цахилгаан станц.

-Энэ аварга том гүүрийг юу гэж нэрлэдэг вэ?

-Энх тайвны гүүр гэдэг.

-Тэр соёмбо тэмдэгтэй уул ямар уул вэ?

-Энэ бол Богд хан уул.

語句 (1)

аварга	巨大な
анагаахын	医科の (治療することの)
гудамж	街路
гүүр	橋
дуурь бүжгийн театр	オペラ・バレエ劇場
дэргэдүүр	そば
дээрээс	上から
зуух	炉
номын сан	図書館
нэрлэ-	呼ぶ
өнгөр-	通り過ぎる
өргөн чөлөө	大通り
савс-	立ち上る
тал	側、方面
тийш /тийшээ/	～に向かって、～の方へ
тод	はっきりと
толгой	頭、頂上
төр	政府
тэмдэг	しるし
урс-	流れる
угаа	煙

харагд-	見える、見られる
хөндлөн	横に、水平に
хөшөө	像、記念碑
цахилгаан станц	発電所
чигээрээ	まっすぐ
элчин сайдын яам	大使館
энх тайван	平和
эргэ-	回る
явган	徒歩

テキスト

Улаанбаатар хот бол Монгол улсын нийслэл юм. Улаанбаатар хот анх 1639 онд байгуулагдсан. Урьд цагт Өргөө, Их хүрээ, Нийслэл хүрээ гэж янз бүрээр нэрлэдэг байв. Одоо сая гурван зуун мянган хүнтэй. Сүхбаатар, Чингэлтэй, Баянзүрх, Хан-Уул, Налайх, Багануур Багахангай зэрэг дүүрэгтэй. Улаанбаатар хот Монголын улс төр, соёл, шинжлэх ухаан, эдийн засгийн төв юм. Улаанбаатар хотод төрийн ордон, яам тамгын газар, элчин сайдын яамд, улсын төв номын сан, их дээд сургууль, их дэлгүүр, худалдаа үйлчилгээний төв, зах, төв цэнгэлдэх хүрээлэн, биеийн тамирын ордон, монгол бөхийн өргөө, олон улсын нисэх онгоцны буудал, хивсний үйлдвэр, нэхмэлийн үйлдвэр, Чингис зочид буудал, хэд хэдэн цахилгаан станц байрлаж байна. Мөн Монголын хамгийн том төмөр зам үүгээр дайран өнгөрдөг. Улаанбаатар хот Туул голын хөвөөнд, Богд хан, Сонгинохайрхан, Чингэлтэй, Баянзүрх гэсэн дөрвөн уулын дунд оршдог. Улаанбаатар хот улам бүр хаяагаа тэлж хөгжиж байна.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Монгол улсын нийслэл ямар хот вэ?

.....

2/ Улаанбаатар хот анх хэзээ байгуулагдсан бэ?

.....
3/ Улаанбаатар юуны төв бэ?

.....
4/ Улаанбаатараар юу дайран өнгөрдөг вэ?

.....
5/ Улаанбаатар хот хаана оршдог вэ?

.....
(2) 語を補いなさい。

1/ Улаанбаатар .....төрийн....., яам ....., элчин сайдын ....., улсын
төв ..... сан, их .....сургууль, их ....., худалдаа ..... төв, ..., төв
цэнгэлдэх ....., биеийн ..... ордон, монгол ..... өргөө, олон
улсын ..... буудал, хивсний ....., ... үйлдвэр, Чингис .....
буудал, ... хэдэн .....станц ..... байна.

2/ Улаанбаатар Туул .....хөвөөнд, Богд ....., Сонгинохайрхан, ...,
Баянзүрх гэсэн ..... уулын ..... оршдог.

語句 (2)

анх	最初に、始めに
байгуулагд-	建てられる、建設される
бөх	相撲
гэ-/гэж/	～という (～と)
дайр-	通りかかる
дунд	中に
дүүрэг	区、地区

дээд сургууль	大学（単科大学）
зах	市場
НИСЭХ ОНГОЦНЫ буудал	飛行場、空港
НЭХМЭЛ	織物
он	年（暦の）
орш-	位置する
өнгөр-	過ぎる
өргөө	宮殿
сая	百万
тамгын газар	役所
төмөр зам	鉄道
төр	政権、政府
тэл-	広げる、のぼす
улам бүр	益々
улс төр	国家
урьд	以前
үүгээр	これによって
хаяа	周辺、縁
хивс	絨毯
хөвөө	岸边
хөгж-	発展する
худалдаа	商業、取引
хэд хэдэн	いくつもの
цэнгэлдэх хүрээлэн	競技場、スタジアム

шинжлэх ухаан

科学、学問

яам

省

янз бүрээр

いろいろと

第 19 課 (Арван ес) 地方 (Хөдөө)

会話

-Сайхан намаржиж байна уу?

-Сайхан намаржиж байна.

-Энэ зун сайхан бороо хуртай байлаа.

-Хэлээд яах вэ?

-Зун морь уяв уу?

-Олон гүү барилаа. Айраг цагаа элбэг байна.

-Мал өсч байна уу?

-Мал гайгүй сайн өсч байна.

-Танайх бог малтай юу?

-Хонь голдуу гурван зуугаад бог бий.

-Бод малтай юу?

-Адуу үхэр нэлээд бий.

*****

-Сайхан хаваржиж байна уу?

-Сайхан хаваржиж байна.

-Онд тарган сайхан оров уу?

-Мэнд тарган орлоо.

-Мал төл арвин уу?

-Ихэр ихтэй. Төл сайн бойжиж байна.

*****

-Энэ жил ургац арвинтай юу?

-Арвин. Тариа сайн ургасан.

-Улаан буудайн гарц сайн цавуулаг их байна.

-Тариалалт хэзээ эхэлсэн бэ?

-Таван сард эхэлсэн. Нэлээд хэдэн га талбайд уринш бэлтгэсэн.

-Үр сайн сонгож авсан уу?

-Үр том байсан учраас төмс их тарилаа.

-Ямар хүнсний ногоо тарьсан бэ?

-Манай хэсэг төмс, байцаа, лууван сайн хурааж, зоорилж байна.

語句 (1)

адуу	馬
айраг	馬乳酒
арвин	たくさん、豊富な
бог	小型の
бог мал	小型家畜
бод мал	大型家畜
бойж-	成長する、育つ
га	ヘクタール
гайгүй	大丈夫
гарц	生産高、生産量、作柄
гүү барь-	雌馬の乳をしぼる
зоорил-	穴に入れて貯蔵する
ихэр	双子
мэнд	健やかに
морь уя-	競馬に備えて馬を訓練する
намарж-	秋を過ごす
онд ор-	(家畜が) 冬の寒さを耐えて暖かい春を迎える
өс-	育つ
талбай	場所、広場

танайх	貴方の家、貴方のところ
тарган	肥えた
тариа	穀物、農作物
тариалалт	農耕の
тарь-	種をまく、植える
төл	家畜・動物の子
улаан буудай	小麦
урга-	育つ
ургац	収穫、作物
уринш	春の開墾して植え付けの準備をした耕地
учраас	～だから
үр	種子
хаварж-	春を過ごす
хур	雨
хураа-	収穫する
цавуулаг	ねばねばする、グルテン質
цагаа	一度煮立てたヨーグルト
элбэг	豊富な
эхэл-	始まる

テキスト

Малчин хүү Бат хар нялхаасаа тусад орно. Эцэг эхдээ тусална. Таван насандаа хонинд явж, ганцаараа хонь хариулж эхэлнэ. Их цасан дунд хонь мал төллүүлнэ. Өвөл үүрээр эртлэн босч, ууланд таран бэлчсэн сарлагийг хураана. Зун хонь хариулаад, үхэр ивэлгэж, тугал татаж өгнө. Өвөлжөө бууц янзална. Сүү цагаан идээ базаана. Ногоо тарина. Бороо орсон үед хонь манана. Үхэр бэлчээрт гарсны дараа тугалаа гаргаж бэлчээнэ. Үхрийн баас арилгана. Хурга ишгэндээ өвс тавьж өгнө. Аав, ахтайгаа хамт эмнэг хангал сургана. Хурдан морь унаж

давхина. Ээж үнээ саана. Аав морь эмээллэж, хурганы уут, шилбүүр зэхнэ. Угаасаа хөдөөний ажил их. Өглөө ургах нартай уралдан босно. Орой нар жаргахад унтана. Малчид дөрвөн улирлын аясаар таван хошуу малаа даган нүүдэллэнэ. Малчин хүний хөдөлмөр их. Малын буян ч их. Бид малын махыг идэж, арьс шир, ноосоор нь хувцас хунар хийнэ. Сүү шимийг нь идээ ундаа болгоно. Морь тэмээ үхрийг унаж, ачаа ачна. Говь нутагт жинчид тэмээгээр жин тээдэг.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Малчин хүү Бат таван насандаа юу хийж эхлэх вэ?

.....

2/ Их цасан дунд юу хийх вэ?

.....

3/ Өвөл үүрээр эртлэн босч юу хийх вэ?

.....

4/ Бороо орсон үед юу хийх вэ?

.....

5/ Үхэр бэлчээрт гарсны дараа юу хийх вэ?

.....

6/ Хурга ишгэндээ юу тавьж өгөх вэ?

.....

7/ Юу унаж давхих вэ?

.....

8/ Ээж юу хийх вэ?

.....

9/ Аав юу хийх вэ?

.....

10/ Малчин хүний юу их вэ?

.....

(2) 語を補いなさい。

1/ Зун ..... хариулаад, ... тугал ..... өгнө.

2/ Аав, ... хамт ..... хангал .....

3/ Малчид ..... аясаар ..... хошуу ..... даган нүүдэллэнэ.

4/ Бид ..... махыг ....., арьс ....., ноосоор ..... хувцас ..... хийнэ.

(3) 語を正しく配列しなさい。

1/ нартай, босно, өглөө, ургах, уралдан

.....

2/ орой, унтана, нар, жаргахад

.....

3/ унаж, морь, ачаа, үхрийг, ачна, тэмээ

.....

4/ тээдэг, жинчид, говь, тэмээгээр, нутагт, жин

.....

語句 (2)

арилга- 掃除する、除く

арьс шир 皮革

ач- 積荷する、つむ

баас 糞

базаа- 用意する

болго- ~とする

бууц	冬の住地
буян	徳
бэлч-	草を食む
бэлчээ-	草を食ませる、放牧する
бэлчээр	放牧地
ганцаараа	ひとりで
давхи-	駆ける
дага-	従う
жарга-	(太陽が) 沈む
жин тээ-	荷を運ぶ
жинчин	隊商の人
зэх-	用意する
ивэлгэ-	乳を出させる
ишиг	子山羊
мана-	番をする
нар жарга-	日が沈む
ногоо	草
ноос	毛
нүүдэллэ-	移動する
өвөлжөө	冬営地
саа-	乳を搾る
сүү шим	ミルク
тавьж өг-	おいてやる
тар-	四散する

тарь-	植える
төллүүл-	(家畜に)子を産ませる
тугал	子牛
тугал тат-	子牛を集める
тусад ор-	(子供が)役に立つ、助けになる
тусал-	助ける、手伝う
тэмээ	ラクダ
тээ-	運ぶ、輸送する
угаасаа	もともと、元来
уралд-	競争する
ургах нар	上る太陽
уут	袋
үе	時、時代
үнээ	牝牛
үүр	曙
хариул-	放牧する
хар нялх	赤ん坊、新生児
хонинд яв-	羊の放牧に行く
хөдөлмөр	労働
хувцас хунар	衣服
хурга	子羊 (1歳羊)
хурдан	速い
шилбүүр	鞭、鞭紐
эмнэг хангал	乗りならされていない

эмнэг хангал сурга-	乗り慣らす、訓練する
эмээллэ-	鞍を置く
эртэл-	早く始める、早く何かする
эцэг эх	父母
янзал-	整える

第20課 (Хорь) ナーダム (祭典) (Наадам)

会話

-Сайхан наадаж байна уу?

-Сайхан. Та сайхан наадаж байна уу?

-Энэ жил нар хур тэгширсэн зун болж байна.

-Наадмаар бөхчүүд хүчтэй, харваачид мэргэн, морьд хурдан байна.

-Энэ цэнхэр далбаатай, улаан шуудагтай бөх хэн бэ?

-Энэ бол дархан аварга Бат Эрдэнэ.

-Тэр туг тойроод, дэвж яваа бөх хэн бэ?

-Улсын начин Багахүү.

-Монгол бөх мэх сайтай, бас хурдтай юм.

-Монгол бөхөд хэдэн зуун мэх байдаг гэдэг.

-Үндэсний бөхийн барилдаан дуусав уу?

-Дөнгөж сая дууслаа.

-Хэн түрүүлж хэн үзүүрлэсэн бэ?

-Аварга Мөнхбат, заан Санжаадамба нар түрүүлж үзүүрлэлээ.

*****

-Өчигдөр аль нас уралдсан бэ?

-Өчигдөр их нас, азарга, даага давхисан.

-Өнөөдөр ямар морь уралдах вэ?

-Өнөөдөр соёолон, хязаалан насны морь уралдана.

-Соёолон морины уралдаан үзэв үү?

-Тийм ээ. Өнөө өглөө эрт Хүй долоон худагт очиж үзлээ.

-Хэний морь түрүүлэв?

-Төв аймгийн Даваахүүгийн хээр түрүүлсэн.

-Хэний морь айрагдав?

-Булган аймгийн Маамхүүгийн цавьдар халзан аман хүзүүдэж, Цогтын хээр айрагдлаа.

-Сурын харваанд хэн түрүүлсэн бэ?

-Улсын мэргэн Хүдэрчулуун дөчин сумаас дөч онож түрүүлсэн.

語句 (1)

аварга	巨人、チャンピオン (モンゴル相撲の最高の位)
айрагд-	競技で首位から5位までの5頭の馬の中に入る (「馬乳酒をたくさん飲む」が原義)
аль	どれ、どの、いずれ
аман хүзүүд-	2位になる (競馬などで)
барилдаан	相撲、取り組み
бөх	力士、相撲
даага	2歳の子馬
давхи-	疾走する
далбаа	旗
дархан аварга	神聖なチャンピオン (モンゴル相撲の位)
дөнгөж	やっと
дуус-	終わる
дэв-	羽ばたく
заан	象 (モンゴル相撲の位)
их нас	長老
мэргэн	射手
мэх	技
наад-	ナーダムに参加する、遊ぶ、楽しむ

нар хур тэгшир-	太陽と雨がバランスをとる
начин	はやぶさ (モンゴル相撲の位)
оно-	命中する
очиж үз-	行ってみる
өнөө	この
өчигдөр	昨日
сая	さっき、今しがた
соёолон	5歳 (馬)
сум	矢
сур	(弓の) 的
тойр-	回る
туг	旗
түрүүл-	優勝する
улаан	赤い
уралд-	競う
уралдаан	競技
үзүүрлэ-	(相撲で) 2位になる
халзан	(家畜の) 額が白ぶちの
харваа	弓を射る能力
харваач	射手
хүчтэй	力強い
хурд	速さ
хурдтай	速い
хязаалан	(馬、牛について) 4歳の

хээр	栗毛の (馬)
цавьдар	(毛色について) たてがみと尾が白っぽく総じて栗毛色の (馬)
цэнхэр	青い、空色の
шуудаг	力士が腰につけるパンツ

テキスト

Монгол үндэсний их баяр бол наадам юм. Жил бүрийн 7-р сарын 11-13-ны өдрүүдэд болдог. Монгол баяр наадмын хамгийн гол цэнгэл нь эрийн гурван наадам гэж алдаршсан хурдан морь, хүчит бөх, эрхий мэргэн харваа билээ. Улаанбаатар хотын төв цэнгэлдэх хүрээлэнд таван зуун арван хоёр бөх барилдана. Хүчит бөхийн барилдаанд тав давбал начин, зургаа давбал харцага, долоо давбал заан, найм давбал гарьд, ес давбал арслан, аварга цол хүртэнэ. Бөхчүүд уран мэхээрээ наадмын зүлэг ногоон дэвжээнээ хүчээ үзэхийг харах сайхан. Сурын талбайд харваачид цэцээ сорьдог. Халх, буриад, урианхай сурын харваагаар эрэгтэй, эмэгтэй сурчид сумаа тавьж, нумаа татах бахтай. Монгол үндэсний сур харвааны бай нь хана сур, хасаа сур билээ. Урианхай сур хавчаахай нумаар харвадгаараа халх буриад сураас ялгаатай. Наадмыг хурдан морьгүйгээр төсөөлөмгүй. Хүй долоон худгийн хөндийд морь уралддаг. Их нас азарга, соёлон, хязаалан, дааганы уралдаанд олон зуун морь унасан хүүхэд, уясан эзнээ баясган хурдаа сорино. Ялангуяа соёолонгийн тоос хийморь сэргээдэг. Бяцхан дааганы уралдаан өхөөрдөм хөөрхөн. Монголчууд эрүүл явбал улсын наадам үзнэ гэдэг. Аз жаргал төгс монгол түмний наадам улам өнгөлөг байх болтугай.

練習問題

(1) 問いに答えなさい。

1/ Монгол үндэстний их баяр юу вэ?

.....

2/ Хүчит бөхийн барилдаанд хэд давбал начин цол хүртэх вэ?

.....

3/ Хүчит бөхийн барилдаанд хэд давбал харцага цол хүртэх вэ?

.....

4/ Хүчит бөхийн барилдаанд хэд давбал заан цол хүртэх вэ?

.....

5/ Хүчит бөхийн барилдаанд хэд давбал гарьд цол хүртэх вэ?

.....

6/ Хүчит бөхийн барилдаанд хэд давбал арслан цол хүртэх вэ?

.....

7/ Хүчит бөхийн барилдаанд хэд давбал аварга цол хүртэх вэ?

.....

8/ Хаана хэдэн бөх барилддаг вэ?

.....

9/ Хаана морь уралддаг вэ?

.....

10/ Ямар уралдаан өхөөрдөм хөөрхөн бэ?

.....

11/ Монголчууд амьд явбал яана гэдэг вэ?

.....

(2) 語を補いなさい。

1/ Жил ..... 7-р.....11-13-ны ..... болдог.

2/ Монгол .....наадмын..... гол..... нь..... гурван .....

гэж ..... хурдан ....., хүчит ....., эрхий ..... харваа .....

3/ .....дааганы..... өхөөрдөм .....

4/ Их ..... азарга,....., хязаалан,.....уралдаанд олон..... морь

унасан ....., уясан..... баясган..... сорино.

語句 (2)

азарга

種馬

алдарш-	有名になる
арслан	ライオン（モンゴル相撲の称号）
бай	的（まと）
барилд-	相撲をとる
бах	喜び、楽しみ
баясга-	喜ばす
болтугай	成るように
бяцхан	小さい
гарьд	鳳凰（モンゴル相撲の称号）
дав-	勝つ
дэвжээ	土俵
зүлэг	草地
начин	はやぶさ（モンゴル相撲の称号）
ногоон	緑の、青々とした
нум	弓
өнгөлөг	色彩豊かな
өхөөрдөм	かわいらしい
сорь-	試す
сум тавь-	矢を放つ
сур харваа	弓矢で射ること
сурч	射手
сэргээ-	覚ます
тоос	埃
төгс	満ちた

түмэн	人々
улам	さらに
уран	巧みな
хавчаахай	エビ
хана сур	的（革紐）の壁
харва-	射る
харваач	射手、弓手
харцага	オオタカ（モンゴル相撲の称号）
хасаа сур	削除の的
хийморь	幸運
хөндий	広い谷あい
хөөрхөн	愛らしい、美しい
хүрт-	頂く、受ける
хүч үз-	力を試す
хүчит	力強い
цол	称号、位
цэнгэл	楽しさ、喜び、娯楽
цэнгэлдэх хүрээлэн	スタジアム
цэц	ものの本質、確かさ、命中率
цэц сорь-	命中率を試す
эзэн	主人、持ち主
эрийн гурван наадам	丈夫の三つの競技
эрүүл яв-	健康でいる
эрхий мэргэн	巧みな射手

ялгаатай

違いがある

参考文献 (Ном зүй)

Баттуул Д., (2013) *Монгол хэлний яриа ба сорил*, Улаанбаатар.

Буянцогтоо Ц., (2013) *Япон хэл сонирхогчийн өврийн ном*, Улаанбаатар.

Пүрэвжанцан А., (2013) *Монгол хэлний үгийн сан, уншлага*, Улаанбаатар.

Сэржээ Ж., (2011) *Монгол орон судлал*, Улаанбаатар.

Хашимото М., Пүрэвжав Э., Туяа Ж., (1996) *Монгол япон хэлний яриа*,
Улаанбаатар.

Munkhtsetseg, G., Delgermaa, Kh., (2008) *Golden Key to Mongolian*, Ulaanbaatar.

橋本勝 (2010) 『ニューエクスプレス モンゴル語』 白水社.

橋本勝 (監修) ・塩谷茂樹 (編) (1993) 『モンゴル語会話・読解』 東京外国
語大学AA研.

橋本勝・E. プレブジャブ (編) (1993) 『モンゴル文語』 東京外国語大学AA
研.

B. ルハッグワール・橋本勝 (1989) 『実用中等モンゴル語』 大阪外国語大学.

Mongolian Conversation and Reader
ILCAA Intensive Language Course 2015: Mongolian, Textbook 1

モンゴル語会話・講読
平成 27 年度言語研修 モンゴル語研修テキスト 1

平成 27 年 7 月 27 日 発行

著者 橋 本 勝
M. オーガンバヤル

発行 東京外国語大学
アジア・アフリカ言語文化研究所
〒183-8534 東京都府中市朝日町 3-11-1
TEL. 042-330-5600

印刷 日本ルート印刷出版株式会社
〒135-0007 東京都江東区新大橋 1-5-4
TEL. 03-3631-3861

©Masaru HASHIMOTO, Myagmarsuren UUGANBAYAR
ISBN 978-4-86337-203-0